БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 193 (940)
27 СЕНТЯБРЬ ЖУМА 1957 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН

Саодат, мен кунига 600 килограммдан пахта теряпман, сен-чи?

ПИСКЕНТ. (Телефон орқали олинди). Пискентлик машҳур теримчи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Соҳиба Ғуломхонова кеча 600 килограмм пахта терибди. Шундай қилиб унинг шу кунгача хирмонга топширган пахтаси 7,5 тоннага етди. Соҳибанинг шогирдлари С. Тожибоева, Бегматова, З. Ҳакимова, Ш. Қодирова, Ф. Ибодова, М. Эшонова, Иброҳимова, И. Санақуловалар ҳам ўз устозларининг тажрибаси асосида ишлаб кунига 300-350 килограммдан пахта териб топширмоқдалар. «Пискент» совхозининг бу чевар теримчилари ўз мажбуриятларини Улуғ Октябрь байрами кунигача адо этиш учун курашмоқдалар.

Маълумки, Соҳиба Ғуломхонова бўкалик донгдор теримчи Саодат Гулаҳмедова билан мусобақадош. Соҳиба бир кунда 600 килограмм пахта терганлиги тўғрисида хабар қилиб, Саодатнинг ҳам кунига қанчадан пахта тераётганлигини билишни ва бу тўғрида газета орқали хабар қилишни сўради. Ўртоқ Саодат Гулаҳмедова, кунига қанчадан пахта тераётганлигингизни Соҳибага билдирсангиз?

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советида

СССР халқ хўжалигини ривожлантириш перспектив планини ишлаб чиқиш тўғрисида

КПСС XX съезди СССР халқ хўжалигини янада ривожлантиришнинг буюк программасини белгилаб берди. Бу программани амалга ошириш СССРнинг асосий иқтисодий вазифасини — тарихий қисқа муддат ичида аҳоли жон бошига маҳсулот ишлаб чиқариш жиҳатидан энг тараққий қилган капиталистик мамлакатларга етиб олиш ва улардан ўзиб кетиш вазифасини ҳал қилиш йўлида олға томон жиддий силжишни таъминлайди.

Съезддан кейин ўтган давр шу нарсани кўрсатдики, 1956-1960 йиллар мобайнида СССР халқ хўжалигини ривожлантириш олтинчи беш йиллик плани бўйича съезд томонидан қабул қилинган директивалар муваффақият билан бажарилмоқда. СССРнинг ялпи саноат маҳсулоти 1956 йилда 1955 йилга нисбатан деярлик 11 процент, 1957 йилнинг 8 ойи ичида эса ўтган йилнинг ўша даврига қараганда 10 процентдан кўпроқ ўсди.

КПСС XX съезди директиваларини бажариш давомида беш йиллик планнинг айрим тахминий топшириқларига баъзи аниқликлар киритиш зарурати туғилиб қолди. Шу муносабат билан КПСС Марказий Комитетининг 1956 йил декабрь Пленуми беш йиллик план Директиваларида кўзда тутилган айрим топшириқларни аниқлаш тўғрисида кўрсатма берди, токи халқ хўжалигини ривожлантиришга қаратилган моддий ресурслар ва молия маблағларидан рационал ва самаралироқ фойдаланиш ҳамда уй-жой қурилиши учун қўшимча маблағлар ажратиш имкониятларига эга бўлиш мумкин бўлсин. Шу қарорга мувофиқ уй-жой қурилишининг беш йиллик плани ошириб бажарилади.

КПСС Марказий Комитетининг 1957 йил февраль Пленуми ва СССР Олий Советининг 1957 йил май ойида бўлиб ўтган VII сессияси саноат ва қурилишни бошқаришни ташкил этишни янада такомиллаштириш тўғрисида қарорлар қабул қилдилар. Бу қарорлар мамлакат халқ хўжалигининг тўхтовсиз юксалишини, хўжалик қурилишида иттифоқчи республикаларнинг ҳуқуқларини янада кенгайтиришни, раҳбарликни ишлаб чиқаришга яқинлаштиришни, ишлаб чиқаришни бошқаришда меҳнаткашлар оммасининг янада кенгроқ иштирок қилишини, коммунистик қурилишда уларнинг ижодий ташаббусини ҳар тарафлама кенгайтиришни кўзда тутади.

Шу қарорларга мувофиқ территория принципига қараб саноат ва қурилишни бошқаришни қайта қурилганлиги ҳамда иқтисодий маъмурий районларнинг Халқ хўжалиги кенгашлари ташкил этилганлиги перспектив ва жорий планлаш тартибининг тубдан ўзгартирилишини талаб қилди. Ҳозирги вақтда иттифоқчи республикалар бўйича планлаштириш, республикаларда эса илгари амалда бўлган айрим министрликлар ва бошқармалар орқали планлаштириш тартиби ўрнига иқтисодий маъмурий районлар бўйича планлаштириш алоҳида аҳамиятга эга бўлмоқда. Планлаштиришнинг янги тартиби мамлакатимизнинг жуда бой ресурсларидан тўлароқ фойдаланиш, ишлаб чиқаришнинг тўғрироқ жойлаштирилишини таъминлаш ҳамда саноатнинг бир қанча янги тармоқларини ўзлаштириш ва ривожлантириш ва айрим иқтисодий районларни комплекс ривожлантириш йўлидаги муҳим вазифаларни ҳал этиш имкониятини беради.

Сўнгги йилларда геологлар томонидан турли хом ашёнинг янги йирик конлари ва энергия манбаълари очилди. Шу ресурслар негизида олтинчи беш йиллик план Директиваларида кўзда тутилмаган янги корхоналар ва янги саноат марказлари яратиш имконияти мавжуддир. Бунинг учун олтинчи беш йилликнинг қолган уч йили камлик қилади. Бундай катта вазифаларни ҳал қилмоқ учун лоақал 5-7 йил талаб этилади.

Шу муносабат билан КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети СССР халқ хўжалигини ривожлантириш перспектив планини узоқроқ муддатга тузиш зарур деб топдилар ҳамда СССР Госпланига, иттифоқчи республикаларнинг Министрлар Советларига, Халқ хўжалиги кенгашларига, СССР министрликлари ва бошқармаларига 1959-1965 йиллар учун халқ хўжалигини ривожлантириш планининг проектини ишлаб чиқишни топширдилар.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети перспектив план проектини тузган вақтда асосий вазифани назарга олиб иш кўриш зарур деб ҳисоблайдилар. Бу асосий вазифа — ишлаб чиқариш воситаларини ишлаб чиқаришни устун даражада ривожлантириш асосида халқ хўжалигининг барча тармоқларини янада кучли юксалтиришни таъминлашдан иборат, токи СССРнинг асосий иқтисодий вазифасини — аҳоли жон бошига маҳсулот ишлаб чиқариш жиҳатидан энг тараққий қилган капиталистик мамлакатларга тарихан қисқа муддатда етиб олиш ва улардан ўзиб кетиш вазифасини ҳал этишда янги катта қадам қўйилсин. Мамлакатнинг жамоат бойлиги ўсиши асосида совет халқининг моддий фаровонлиги ва маданий турмуш даражаси янада оширилиши таъминланиши керак.

Перспектив планнинг асосий вазифасини амалга оширишнинг энг муҳим шарти техникани узлуксиз тараққий эттириш, ишлаб чиқаришнинг барча тармоқларида илғор фан ва техника ютуқларини кенг равишда ўзлаштириш ва жорий қилиш асосида меҳнат унумдорлигини бутун чоралар билан оширишдан иборатдир. Янги перспектив план фаннинг бутун тармоқларини ривожлантириш учун, назарий тадқиқотлар ва янги йирик илмий кашфиётлар учун кенг майдон очиб бериши лозим.

Перспектив план проектида мамлакатнинг шарқий районларидаги табиий бойликларни янада кенг миқёсларда ўзлаштириш, қора ва рангли металлургияни, химия саноатини, айниқса сунъий тола ишлаб чиқаришни, озиқ-овқат хом ашёси ўрнига ишлатиладиган маҳсулотлар ишлаб чиқаришни, пластик масса ишлаб чиқариш, бошқа синтетик материаллар ҳамда сунъий чарм ишлаб чиқаришни тез суръатлар билан ривожлантириш, мамлакатни электрлаштиришни юксак суръатда олиб бориш, кўмир саноатини ва айниқса нефть ва газ саноатини янада ривожлантириш, қурилиш муддатларини қисқартиш ва кўпгина қурилиш объектларига ажратиладиган маблағларнинг майдаланиб кетишини тугатиш, уй-жой қурилиши ҳажмини анча кўпайтириш ва бу қурилиш суръатларини тезлаштириш, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кенгайтириш ҳамда халқ истеъмол қиладиган бошқа товарлар ишлаб чиқаришни анча кўпайтириш кўзда тутилиши зарур. Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқариш шу даражада кенгайтирилсинки, яқин йиллар ичида аҳоли жон бошига гўшт, ёғ ва сут етиштириш бўйича АҚШни қувиб етишга эришиш мумкин бўлсин.

Перспектив план проектини ишлаб чиқишни тамомлаш муддати — 1958 йил 1 июль.

Тани-жони соғ бўлган ва юрагида ўти бўлган ҳар бир кишининг жойи ҳозирги кунда пахта даласида!

Б. ХОЛЖИГИТОВА —

Бекобод районидаги «Гулистон» колхозининг кунига 150-200 килограммдан ошириб пахта тераётган аъзоси.

М. Шевелев фотоси.

Н. ҚУРБОНОВА —

Бўка районидаги Ленин номли колхознинг чевар теримчиси. Қурбонова кунига 150-200 килограммдан пахта тераётир.

В. Салов фотоси

Қ. ИКРОМОВА —

Оржоникидзе районидаги Хрушчев номли колхознинг аъзоси, кунига 200 килограммга етказиб пахта тераётир.

И. Глауберзон фотоси.

Янгийўлда нега суръат паст?

Ўртоқ Нортожи Азизхўжаев бошлиқ бригаданинг хирмонида одам жуда кўп. Бу ерда бригада бошлиғи ва табелчини ҳисобламасак, пахта қуритиш, қоплаш ва ҳоказо ишларни бажаришда 8 киши банд экан.

Маълум бўлишича, бригадада 70 киши бўлиб, шундан фақат 39-40 киши пахта тераётир. Улар ҳар куни 3 тоннадан ошириб пахта термоқдалар. Бу кўрсаткич яхши. Агар бригадада теримга бевосита 55-60 киши жалб этилса, ҳар куни кам деганда 5-5,5 тонна пахта териш мумкин. Аммо хирмонда 8 кишининг атиги 3 тонна пахта қуритиш билан овора қилиб қўйилишига нима дейиш мумкин?! Бу шуни кўрсатадики, бригадада мавжуд кучларнинг ҳаммаси теримга сафарбар этилмаслиги устига, кучлар жой-жойига тўғри қўйилмаган, меҳнат унумини оширишга мутлақо эътибор берилмаётир. Ана шундай аянчли аҳволни Свердлов номли колхознинг фақат шу бригадасида эмас, бошқа бригадаларида ҳам кўрамиз.

Колхознинг ҳамма бригадаларида пахтанинг очилиши кундан-кунга тезлашиб бормоқда. Уни ўз вақтида ҳеч нобуд қилмай териб олиш шу куннинг асосий вазифасидир. Илғор теримчилардан Рашида Нуралиева кунига 158, Норча Пирматова ҳатто 277, Салтанат Сотимова 134, Карима Асонова 195 килограммдан пахта териб, намуна кўрсатаётирлар. Ҳозир колхозда 56 киши кунига 100 килограммдан ошириб пахта термоқда. Демак, колхозда пахта териш суръатини кескин ошириш учун барча имконият бор. Бироқ шунга қарамасдан, колхоз раҳбарлари йиғим-теримга ажратилган кучларни ишга тўла жалб этмаганлар, меҳнатни тўғри ташкил этиш, кучни усталик билан жой-жойига қўйиш, меҳнат унумини ошириш тадбирларини кўрмаётирлар. Шунинг учун колхозда кундалик графиклар ҳам, ойлик график ҳам бажарилмай қолмоқда. Масалан, ойлик график 20 сентябргача фақат 50 процент бажарилган.

Хрушчев номли колхознинг деярлик ҳамма бригадаларида кўсаклар, айниқса, яхши очилиб кетган. Ўртоқ Котунадзе бошлиқ бригада далаларида очилиб ётган пахталар кўзни қамаштиради. Бригада аъзоларининг фидокорона меҳнат қилиб, шунчалик мўл ҳосил етиштирганликларига, шубҳасиз, қойил қоласиз. Улар, ҳар гектар ердан 31 ўрнига 38 центнердан пахта берамиз, деб ваъда қилганлар. Лекин теримнинг суръати жуда паст. Графикка мувофик ҳар куни 5600 килограмм пахта терилиши лозим бўлгани ҳолда, 1851 килограмм пахта терилмоқда. Бунинг сабаби шуки, бригадада теримга графикдаги 61 ўрнига 28 киши жалб этилган. Шунга қарамай меҳнат унуми жуда паст. Тўғри, бу ерда 9 кишининг ҳар бири 100 килограммдан пахта тераётир. Аммо кўпчилик теримчининг кундалик тераётган пахтаси 50-60 килограммдан ошмайди.

«Октябрь», «Москва» ва бошқа колхозларнинг ҳам далаларида пахта жуда яхши очилмоқда. Аммо деярлик ҳамма колхозларнинг раҳбарлари ҳозир далада очилган пахта сероб, фақат куч етишмай турибди, деган арзи-додни қиладилар. Юқорида келтирилган фактлар бундай арзи-додларнинг мутлақо ўринсиз эканлигини кўрсатади. Буни тасдиқлаш учун яна бир мисол келтириш мумкин. Янгийўл районида графикка мувофиқ шу кунларда 12 мингдан кўпроқ киши йиғим-теримга чиқиши керак. Аммо пахта тераётганлар сони 5754 кишидан ошмайди. Демак, колхозларда йиғим-терим ишларига чинакамига сафарбарлик йўқ.

Кўпгина колхоз раҳбарлари шаҳарлардан келиши кутилган кучларга умид боғлайдилар. Аммо колхоз раҳбарлари четдан келган кишилар ҳар қанча ёрдам берганида ҳам йиғим-теримнинг тақдирини асосан колхозларнинг ўзидаги куч билан ҳал этиш кераклигини унутмоқдалар. Шунинг учун Янгийўл райони пахта тайёрлашда ғоят орқада қолаётир.

Пахтани нобуд қилмаслик, унинг ҳар бир граммини ҳам сақлаб қолиб давлатга топшириш энг муҳим вазифа. Лекин бу ишга ҳам масъулиятсизлик билан қаралмоқда. Свердлов номли колхознинг олтинчи бригадасида карта четларидаги ғўзаларни моллар каллаклаб кетганини кўрасиз. Бригаданинг бир картаси атрофида 5-6 сигир ўтлаб юрибди. Шунга қарамай, бригада бошлиғи ҳам, бошқалар ҳам бунга эътибор бермаганлар.

«Москва» колхозининг ўртоқ Ёндошев бошлиқ бригадасида хом пахтани теришга йўл қўйилмоқда. Калинин қишлоқ Советидаги пахта тайёрлаш пунктига «Октябрь» колхозидан келтирилган 4 арава ва 2 машина пахта 10, 11, 12 процент нам бўлгани учун қайтариб юборилган. Ворошилов номли колхозда ҳам шундай аҳволни кўрамиз. Афсуски, раҳбарлар колхозчиларнинг фидокорона меҳнати билан етиштирилган ва халқ хўжалигимиз учун катта аҳамиятга эга бўлган бойликнинг қадрига етмаётирлар.

Янгийўл районида йиғим-терим ишларини ташкил этишга юзакичилик билан қаралмоқда. мавжуд кучлар пахта теримига тўла сафарбар этилмаган, меҳнатни уюштиришда жуда катта камчиликларга йўл қўйилмоқда. Меҳнат унумини ошириш учун зарур бўлган шартлар таъмин этилмаётир, теримчилар учун қулай маданий-маиший ва иш шароити яратиб берилмаган. Социалистик мусобақа оғиздагина давом этмоқда. Пахта эса нобуд бўлмоқда, хом терилмоқда.

Район партия, совет ташкилотлари, МТСлар пахта йиғим-теримида ва тайёрлашда районнинг ҳаддан ташқари орқада қолаётганлиги сабабларини чуқур ўрганиб, ундан тўғри хулосалар чиқаришлари ва суръатни тезлаштириш учун барча тадбирларни амалга оширишлари керак.

Б. ХАЛИЛОВ,

«Тошкент ҳақиқати»нинг мухбири.

Совхозларда терим суръатини кескин ошириш керак

Область совхозлари ҳосил топшириши жиҳатидан катта салмоққа эга. Бу йил улар давлатга камида 135 минг тонна пахта етказиб бериш мажбуриятини олганлар. Ана шу мажбуриятни бажариш учун астойдил меҳнат қилиниб, мўл ҳосил етиштиришга эришилди. Хўжаликни мустаҳкамлаш, пахтачиликни ривожлантиришда совхозларга давлат катта ёрдам бермоқда. Бу йил совхозлар ўтган йиллардагига қараганда жуда кўп миқдорда минерал ўғит ва ҳар турли қишлоқ хўжалик машиналари билан таъминланди. Областимизда янгидан 3 та пахтачилик совхози ташкил этилди.

Шу кунларда илғор совхозларнинг далаларида бўлсангиз етиштирилган мўл ҳосилни сира нобуд қилмай йиғиштириб олиш учун умумхалқ кураши қизғин тус олиб кетганлигини кўрасиз. Бекобод районидаги 1-«Далварзин» совхозининг ўртоқ Алимов бошқарувчи бўлган 5-бўлимида ҳар бир киши фидокорона меҳнат қилаётганлиги учун кунига йиллик планнинг 2 проценти миқдорида ва ундан ошириб пахта тайёрланаётир. Бўлимдаги ҳар бир ишчи кунига ўрта ҳисоб билан 90-95 килограммдан пахта термоқда.

6-«Кўкорол», «Фарҳод» совхозларида ҳам пахта териш ва тайёрлаш суръати бирмунча яхши. Бу совхозларнинг раҳбарлари ишни бундан кейин ҳам пухта ташкил этиб, беш кунлик графикларни ошириб бажариш тадбирларини кўрмоқдалар.

Лекин, шу нарсани алоҳида қайд қилиб ўтиш керакки, областимиздаги кўпчилик совхозларда пахта йиғим-терими бутунлай қониқарсиз ташкил этилган. Шундай совхозлар борки, сентябрь ойи тугаб бораётганига қарамай, кунига 0,6-0,7 процентдан пахта тайёрлаб, шармандаларча орқада қолмоқдалар. 3-«Боёвут» совхози пахта тайёрлаш планини энди 6 процент бажарибди. Совхоз директори ўртоқ Ҳамидов ҳамон, кўсак яхши очилмаяпти, деган баҳонани рўкач қилишдан уялмаётир. Ваҳоланки, совхоз далаларида бўлган киши ҳамма пайкалларда пахтанинг чамандек очилиб ётганлигини, лекин шу «оқ олтин» ўз вақтида териб олинмаётганлигини кўриб ачинади. Ўртоқ Юсупов директор бўлган Булганин номли совхозда ҳам пахта тайёрлашнинг аҳволи мутлақо талабга жавоб бермайди.

Совхозлар ичида энг орқада қолаётгани «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозидир. Бу совхоз раҳбарлари, даставвал унинг директори ўртоқ Иброҳимов ўз вазифасини жуда ёмон бажармоқда. Совхоз ғўза парвариши даврида орқада қолганидек, йиғим-теримда ҳам жуда кейинда. Ўртоқ Иброҳимов ҳақиқий аҳвол билан таниш эмас. Пахта тераётган ва шу соҳада ишлаётган кишилар учун шароит яратиб берилмаган. Дала ишларига оператив раҳбарлик қилинмайди. Ишни ёмон аҳволга тушириб қўйган бўлим бошқарувчилари, бригадирлар билан муросасозлик қилиб келинмоқда.

Совхозларда терим суръатининг пастлигига асосий сабаблардан бири — ишга яроқли кишиларнинг далага тўла чиқмаётганлигидадир. 3-«Боёвут», Булганин номли, «Ўзбекистон ССР беш йиллиги», Бушуев номли совхозларда бекорчилар жуда кўп. Бундан ташқари, совхоз раҳбарлари асосий кўпчиликни йиғим-теримга сафарбар қилиш тўғрисида ўйлаб кўрмаётирлар. Область совхозлар трестининг раҳбарлари, айниқса унинг бошлиғи ўртоқ Иброҳимов совхозлардаги аҳволдан тўла хабардор эмаслар. Улар пахта далаларига камдан-кам борадилар. Борганларида ҳам аҳвол билан чуқур танишмай, тезда қайтиб келаверадилар.

Хўжалигида совхозлар асосий роль ўйнайдиган Боёвут районининг раҳбарлари ҳам ишга юзаки қарамоқдалар. Улар совхозларда ишнинг яхшиланишига амалий ёрдам бермаётирлар.

Шу нарса ачинарлики, пахта териш суръати ғоят сустлигига қарамай, ҳосилнинг бир қисми нобуд қилинаётган совхозлар ҳам йўқ эмас. Юқорида айтиб ўтилган «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозида ерга тўкилган ва чаноқларда қолиб кетган пахта ҳисобланганда, бир гектар ерга 1 центнерданга тўғри келади. Ахир, шу ҳосилни етиштиргунча жуда кўп меҳнат сарфланган эди-ку! Нима учун ҳосил кўзга кўринганда унинг нобуд бўлишига йўл қўйилаётир?!

Совхозларда пахтани машина билан теришга ҳам ёмон тайёргарлик кўрилаётганлигини айтиб ўтиш керак. Бу йил совхозларда 23 минг гектар ердаги пахтани машина билан териб олиш мўлжалланмоқда. Шунга қарамасдан, ғўзанинг баргига дори сепишга «Малик» совхозидан бошқа бирор совхоз ҳам киришган эмас.

Район партия ва совет ташкилотларининг раҳбарлари, область совхозлар трестининг ходимлари совхозлардаги қолоқликни тезда тугатиш учун барча зарур тадбирларни амалга оширишлари, асосий кучни йиғим-теримга тўла сафарбар этишлари керак.

Область районларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида 1957 йил 26 сентябргача бўлган МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Районлар	Бир кунлик ўсиш	Мавсум бошидан бери	Районлар	Бир кунлик ўсиш	Мавсум бошидан бери
Бўстонлиқ	1,83	19,56	Верхне-волинск	1,31	12,05
Пискент	2,01	18,56	Уртасарой	1,56	11,99
Оржоникидзе	1,97	16,85	Сирдарё	1,40	11,43
Урта Чирчиқ	1,54	16,45	Боёвут	1,09	11,35
Бекобод	1,33	14,81	Оҳангарон	1,69	10,85
Юқори Чирчиқ	1,51	13,75	Октябрь	1,09	10,26
Бўка	1,50	13,63	Чиноз	1,11	9,85
Мирзачўл	1,42	12,33	Янгийўл	1,28	9,40
Оққўрғон	1,37	12,28	Калинин	1,06	8,00
Гулистон	1,36	12,23	Қуйи Чирчиқ	0,63	5,53

Область совхозларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида 1957 йил 26 сентябргача бўлган МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Совхозлар	Бир кунлик ўсиш	Мавсум бошидан бери	Совхозлар	Бир кунлик ўсиш	Мавсум бошидан бери
6-«Кўкорол»	2,53	25,66	1-«Оҳангарон»	2,33	12,0
3-«Оҳангарон»	2,33	22,0	«Мирзачўл»	1,11	11,82
1-«Фарҳод»	1,30	20,03	«Оққўрғон»	1,41	10,02
«Дружба»	1,30	18,75	«Гулистон»	1,03	9,89
4-«Вревский»	1,46	18,54	Булганин номли	0,93	8,42
«Пискент»	1,86	16,68	1-«Боёвут»	0,86	8,81
«Чаноқ»	1,26	14,66	Бушуев номли	1,19	8,19
«Социализм»	1,41	13,88	«Малик»	0,78	6,94
1-«Далварзин»	1,32	12,96	3-«Боёвут»	0,69	6,91
2-«Далварзин»	1,14	12,83	«УзССР беш йиллиги»	0,63	5,53
Киров номли	1,37	12,28	2-«Оҳангарон»	1,03	4,48

Илғорлардан намуна олингиз!

Сирдарёнинг чевар теримчилари

1. Сўфия СУВХОНОВА — Тарас Шевченко номли колхоз аъзоси. Мавсумда 20 тонна пахта териш мажбуриятини олган. Ҳозиргача 3000 килограммга яқин пахта териб топширди. Кунига 200 килограммдан ошиқ пахта тераётир.

2. Муротой Очилова — «Ўзбекистон ССР 30 йиллиги» колхозидан. Терган пахтаси 2000 килограммдан ортиқ. Кунига 200 килограммга етказиб пахта тераётир. Мажбурияти 20 тонна.

3. Ҳосила УМАРОВА — Тарас Шевченко номли колхоз аъзоси. Мажбурияти 20 тонна. Кунига 150—170 килограммдан пахта термоқда. Ҳозиргача 2000 килограммдан ортиқ пахта териб қўйди.

Бушуев номли совхоз тўғрисида бир шингил...

Гулистонда Бушуев номли совхоз бор. Совхозда пахта тайёрлаш тўғрисидаги маълумот билан танишсангиз хилма-хилликни кўриб ажабланасиз.

Қизиқ, бу ерда пахта тайёрлашнинг бориши пасти-баланд. Бир беш кунликда сал кўпроқ пахта берилса, кейинги беш кунликда пастга қараб сирғаниб кетилади. Мана, бир мисол. Совхоз 19 сентябрда 1,01 процент миқдорида пахта топширган эди, эртасига 0,60 процентга тушиб қолди. 23 сентябрга келиб жуда ёмон бўлди, 0,45 процент миқдорида пахта топширилди.

Фактлар ана шуни кўрсатмоқда, лекин совхоз директори ўртоқ Алиев бўлса суръатни гап билан кучайтирмоқчи бўлади. Совхознинг бошқа раҳбарлари ҳам бошлиқдан «намуна» олиб бригадама-бригада, бўлимма-бўлим от чопганлари-чопган.

(Мухбир хабаридан)

М. Леушин чизган расм.

Давлат ва революция ҳақидаги гениал асар

(В. И. Ленининг «Давлат ва революция» асарининг 40 йиллиги муносабати билан).

В. И. Ленин ўзининг «Давлат ва революция» асарини Улуғ Октябрь социалистик революцияси арафасида ёзди. Империализм ва унинг томонидан чиқарилган биринчи жаҳон уруши эзилган меҳнаткаш халқларнинг аҳволини жуда оғирлаштириб юборди. Уруш туфайли азоб-уқубат чеккан меҳнаткаш омма империалистик урушлардан чиқиш, эксплуатация ва қашшоқликдан қутулиш йўли фақат пролетар революцияси орқали бўлиши мумкинлигини тушуниб олган эди. Россияда буюк революция етилиб келмоқда эди. Шундай шароитда пролетар революциясининг буржуа давлат аппаратига муносабати тўғрисидаги масала назарий ва амалий аҳамиятга эга бўлган энг муҳим масалалардан бири эди.

Марксизмнинг душманлари бўлган буржуа назариячилари давлат ҳақидаги, пролетар революцияси ҳақидаги, пролетар революциясининг буржуазия давлат машинасига муносабати тўғрисидаги маркcча таълимотни онгли ва онгсиз равишда бузмоқда эди. Халқаро оппортунизмнинг ишчилар синфи ичидаги вакиллари, ревизионистлар ишчилар синфининг озодлик ҳаракатини оппортунистик, муросасозлик йўлига буриб юборишга ва шу йўл билан ўлимга маҳкум этилган капиталистик тузумни сақлаб қолишга уриндилар.

Шундай шароитда марксизмнинг давлат ҳақидаги таълимотини ҳар турли оппортунистик, ревизионистик бузишлардан тозалаш, унинг софлигини сақлаб қолиш лозим эди.

В. И. Ленин марксизм назариясининг софлигини сақлаб қолиш, тиклаш билангина кифояланмади, балки марксизмнинг давлат ва революция тўғрисидаги таълимотини ижодий равишда янги шароитга татбиқан ривожлантирди, уни янги-янги қоидалар, хулосалар, формулалар билан бойитди.

* * *

Буржуа олимлари, ҳуқуқшунослари давлатнинг келиб чиқиши ва унинг асл моҳиятини яшириб, уни «илоҳий куч», «кишиларнинг ўзаро келишишлари натижасида туғилган идеал ташкилот», «синфлар устидан турган ташкилот» деб ғайри илмий асосда таърифлайдилар. Улар давлат ҳукмрон синфлар қўлида эзиш қуроли эканини пардаламоқ, капитализмнинг яшамоғини оқламоқ учун давлат тўғрисидаги тушунчаларни метафизика, идеализм ва диний хурофотлар асосида чигаллаштириб юборадилар.

Марксизм-ленинизм давлат азалдан бери мавжуд ташкилот эмас, давлат бўлмаган вақтлар ҳам бўлган, деб таълим беради. Давлат жамият тараққиётининг муайян бир босқичида, жамиятнинг бир-бирига қарама-қарши бўлган синфларга ажралиши натижасида пайдо бўлди. Давлатнинг келиб чиқиши хусусий мулкчиликнинг пайдо бўлиши, шунинг натижасида иқтисодий тенгсизликнинг туғилиши билан боғлиқдир. Давлат душман синфларнинг бир-бири билан келиша олмаслик натижаси, бир синфнинг иккинчи синф устидан ҳукмронлик қилиш машинаси, ҳоким синф томонидан ўзининг синфий душманларининг қаршилигини бостириш қуролидир. «Давлат, — дейди В. И. Ленин, — синфий зиддиятлар муросасизлигининг маҳсули ва кўринишидир. Давлат синфий зиддиятларни объектив суратда муросага келтириш **мумкин бўлмаган** жойда, **мумкин бўлмаган** чоқда ва **мумкин бўлмагани туфайли** пайдо бўлади» (В. И. Ленин. Асарлар 25 том, 425 бет).

В. И. Ленин ўз китобида давлат функцияларини амалга оширишга хизмат қиладиган давлат механизмининг моҳиятини тўла кўрсатиб беради. В. И. Ленин эксплуататорлар ҳукмронлигининг формалари хилма-хил бўлишини, шу жумладан буржуа-демократик республикаси формасида ҳам амалга оширилиши мумкин, деб кўрсатади. Буржуазия ўз хукмронлигини турли метод ва воситалар билан таъминлайди. Буржуа демократик республикаси формаси эса ана шу ҳукмронликни таъминлашнинг такомиллашган формасидир. Ленин буржуазия демократиясининг сохта моҳиятини фош қилиш билан бирга, буржуа демократияси ўзининг бутун чекланган томонларига қарамасдан ишчилар синфига ва барча меҳнаткашларга буржуазия сиёсий ҳукмронлигининг бошқа формаларига нисбатан муайян афзалликлар беради, деб кўрсатди. Буржуазия демократияси халқ оммасининг ўз манфаатлари йўлида кураш олиб боришларига, ишчилар синфини социалистик революциясига тайёрлашга имконият беради. Шу муносабат билан Ленин Маркс ва Энгельснинг буржуа демократиясига ишчилар синфининг муносабати тўғрисида айтган қоидасига эътиборни жалб қилади. «Синфий кураш ва эзишнинг кенгроқ, эркинроқ, очиқ формаси пролетариатга умуман синфларни йўқ қилиш учун олиб бориладиган курашда жуда катта енгиллик беради».

В. И. Ленининг бу фикрлари ҳозирги кунларда капиталистик мамлакатлардаги озодлик учун кураш олиб бораётган ишчилар синфи учун айниқса катта аҳамиятга эгадир. Ҳозир буржуазия диктатурасининг очиқ формасидан фойдаланмоқда. Буржуа демократиясининг принциплари оёқости қилинмоқда. Буржуазия демократиясининг сўнгги қолдиқларини тугатмоқда, реакцион тартиблар ўрнатмоқда. Бу, айниқса жаҳон реакциясининг маркази бўлган АҚШда яққол кўринмоқда. АҚШда антидемократик қонунлар қабул қилинмоқда, фашист ташкилотлари очиқдан-очиқ ҳаракат қилмоқда.

Шунинг учун ҳам ҳозирги вақтда тинчликни сақлашдан иборат муҳим вазифани бажариш демократик эркинликларни ҳимоя қилиш билан чамбарчас боғланиб олиб борилмоқда. Ишчилар синфининг, барча меҳнаткашларнинг туб манфаатлари ҳам шуни талаб қилмоқда. Ишчилар синфи демократик республикадан «пролетариат диктатурасига яқинлашмоқ учун фойдаланмоқда».

Буржуа назариячиларининг, давлат аслида синфларни муросага келтирувчи орган, деган антимарксистик хулосаларидан шу келиб чиқадики, тинч йўл билан, гўё социалистик революциясиз капитализмдан социализмга ўтиш мумкин эмиш. Капитализмнинг ҳимоячилари илгари ҳам, ҳозир ҳам шундай деб шовқин-сурон солмоқдалар. Масалан, ҳозирги замон ревизионизми марксизмнинг асосларидан воз кечмоқда. Ревизионистлар ишлаб чиқариш воситаларининг капиталистик мулк бўлишини тугатишдан ва уни ижтимоий мулк билан алмаштиришдан, пролетариат диктатураси идеясидан, социалистик революцияда ҳамда социализм ва коммунизм қуришда ишчилар синфининг ва унинг маркcча-ленинча партиясининг раҳбарлик роли тўғрисидаги таълимотдан кўп ёки оз даражада воз кечмоқдалар, буржуа демократизми позициясига тойиб кетмоқдалар.

«Пролетар интернационализми принципларидан чекиниш, социалистик лагерь бирлигини қўпориш позицияларига, миллатчилик позицияларига ўтиш,—дейилади улуғ Октябрь социалистик революциясининг 40 йиллиги ҳақидаги тезисларда—ҳозирги замон ревизионизмининг характерли белгисидир. Ревизионизм капитализмдан социализмга ўтишнинг баъзи асосий, умумий жиҳатларини ва қонуниятларини инкор қилади. Даллес томонидан ва империализмнинг бошқа идеологлари томонидан илгари сурилган «миллий коммунизм» шиорининг мақсади социалистик мамлакатлар ҳамкорлигини бузишдир, бу мамлакатларни бир-бирига ва айниқса Совет Иттифоқига қарама-қарши қилиб қўйишдир. Халқаро буржуазиянинг бу шиордан кўзлаган мақсади очиқ ва равшандир: у жаҳон социализм системасини бўшаштиришни, капитализмнинг халқаро позицияларини кучайтиришни истайди».

Шунингдек оппортунизм, буржуазия малайлари капитализмнинг социализмга реформа орқали ўтишининг асосий воситаси давлат капитализми деб кўрсатишга уринмоқдалар. Ленин бу хил оппортунизмнинг моҳиятини аёвсиз фош қилиб ташлади.

В. И. Ленин «Давлат ва революция» китобининг II, III, IV бобларида марксизмнинг давлат ва революция, пролетариат диктатураси тўғрисидаги таълимотини чуқур анализ қилиб беради, уни ижодий равишда ривожлантиради. Ленин 1871 йилдаги Париж Коммунаси, Россиядаги 1905-1907 йиллардаги биринчи рус революцияси тажрибалари асосида революциянинг давлат ҳокимиятига муносабати тўғрисидаги масалани марксистик баён қилиб беради. Ленин марксизмнинг буржуазия давлат машинасини синдириб ташлаш тўғрисидаги таълимотини янада ривожлантиради, капитализмдан социализмга реформистик маънодаги «тинч йўл» билан ўтиш тўғрисидаги қарашларга кескин зарба беради.

Демак, қайси мамлакатда вазият қай даражада ўзига хос тарзда ташкил топишидан қатъий назар, капитализмдан социализмга ўтиш процессида умри тугаган эски ижтимоий ва давлат тузумининг туб революцион ўзгариши заруратини эътироф этиш марксизм учун ўзгармас қоидадир. Марксизмнинг революционлиги ҳам шундадир.

В. И. Ленин марксизмнинг буржуазия парламентаризмига берган баҳосини тўла қувватлайди, буржуазия парламентаризмининг сохта характерини очиб ташлайди. Ҳозирги замон буржуазия давлатларидаги парламентаризм системаси, унинг сохта характери Ленин китобидаги қоидаларни тўлиқ тасдиқламоқда. АҚШ демократиянинг «намунаси» деб кўкларга кўтариб махтаган парламентаризм монополиялар, ҳарбий заказлар ҳисобига бойиётган империалистик корчалонларнинг манфаатларини ҳимоя қилмоқда.

В. И. Ленин марксизмнинг пролетариат диктатураси ҳақидаги таълимотининг софлигини сақлаб қолиш билан бирга, уни янада ривожлантирди. Ленин марксизм таълимотига амал қилиб, янги шароитга биноан пролетариат диктатурасининг давлат формаси тўғрисидаги масалани янгичасига қўйди ва пролетариат диктатурасининг давлат формаси парламентар республика эмас, Советлар республикаси бўлиши керак деган хулосага келди. Ленин ўзининг Советлар республикаси тўғрисидаги идеясини даставвал Апрель тезисларида баён қилган эди. Бу ғоя «Давлат ва революция» асарида янада ривожлантирилди.

Мамлакатимиз меҳнаткашлари Коммунистик партия раҳбарлиги остида 1917 йил октябрида Россияда помешчик ва капиталистлар ҳокимиятини ағдариб ташладилар, Совет ҳокимиятини барпо қилдилар. Ишчилар синфининг революцион ғайрат ва ташаббуси туфайли майдонга келган ва Ленин томонидан пролетариат диктатурасининг давлат формаси сифатида кашф этилган Совет ҳокимиятининг 40 йиллик тажрибаси Советлар республикасининг буюк ҳаётий кучини кўрсатади.

В. И. Ленин Советлар ҳокимиятини кашф этиш билан бирга, Советлар пролетариат диктатурасининг бирдан-бир формаси эмаслигини, «капитализмдан коммунизмга ўтишда, албатта, жуда ҳам кўп ва ҳар хил сиёсий формалар бўлмасдан иложи йўқ, лекин буларнинг моҳияти муқаррар суратда битта: **пролетариат диктатураси** бўлади» деб уқдирди. (Ўша том, 454 бет). В. И. Ленининг башорат қилиб айтган бу сўзлари тарихий тараққиёт процессида тўлиқ тасдиқланди. Иккинчи жаҳон урушидан кейин Европа ва Осиёдаги бир қанча мамлакатлар капитализм системасидан чиқиб кетдилар. Бу мамлакатларда халқ революцияси ғалаба қозонди, халқ демократияси диктатураси майдонга келди. Халқ демократияси мамлакатларидаги тузум ўз характери жиҳатидан пролетариат диктатурасининг давлат формаларини ифода қилади.

В. И. Ленин ўз китобида коммунизмга ўтиш йўлларини илмий равишда асослаб берди. Коммунистик жамият икки босқичдан—социализм (қуйи босқич), коммунизм (юқори босқич)дан иборат. Ленин, социализм ва коммунизм жамияти бир-биридан ажралиб қолган икки формация эмас, улар ўртасида «хитой девори» йўқ: социализм ва коммунизм жамияти битта ижтимоий-иқтисодий формациянинг икки хил шаклидир, деб кўрсатади.

Социализмда ишлаб чиқариш қурол ва воситалари хусусий мулкчиликдан чиқиб, социалистик, ижтимоий мулк шаклини олади. Эксплуататор синфлар тугатилади, кишини киши томонидан эксплуатация қилишга хотима берилади. Социализмда ишлаб чиқариш кучлари бениҳоя тез ривожланади, саноат, қишлоқ хўжалиги ҳозирги замоннинг сўнгги техникаси билан қуроллантирилади. Аммо ҳали социалистик жамиятда ишлаб чиқарилган маҳсулотлар коммунизмда бўлганидек, кишиларнинг эҳтиёжини мўл-кўл қоплай оладиган даражада бўлмайди. Социализм ўз байроғига «ҳар кимдан қобилиятига яраша, ҳар кимга меҳнатига яраша» деган шиорни ёзиб қўйган.

Коммунистик жамият кишилик жамиятининг олий босқичидир. Коммунистик жамият шароитида синфий тафовутлар бутунлай йўқ бўлиб кетади. Ишлаб чиқариш воситалари мулкчиликнинг ягона коммунистик формасига айланади ва ижтимоий ишлаб чиқариш олий техника базасида ривожланиб бориб, жамият ҳамма аъзоларининг эҳтиёжларини тўла таъминлайдиган бўлиб қолади. Коммунизм даврида одамлар ўзларининг жисмоний ва ақлий имкониятларини ҳар томонлама ривожлантирмоқ учун барча шароитларга эга бўладилар. Ақлий меҳнат билан жисмоний меҳнат ўртасидаги, шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги муҳим тафовутларнинг ҳаммаси йўқотилади, меҳнат одамга шодлик бағишлайдиган шараф ишига айланади. Ана шу вақтда жамият ўз байроғига «ҳар кимдан қобилиятига яраша, ҳар кимга эҳтиёжига яраша» деган шиорни ёзади.

Ленин, ўз асарида давлатнинг туганишининг иқтисодий асосларига тўхталиб, буржуазия давлати зўрлик йўли билан, революция орқали йўқ қилинди, пролетариат давлати бўлса коммунизм тўла ғалаба қозонган вақтда, унга эҳтиёж қолмагандан сўнг ўз-ўзидан битади ,деб таълим беради.

Ҳозирги вақтда совет халқи ташқаридан капитализм хавфи мавжуд бўлган бир шароитда коммунистик жамият қуриш вазифасини амалга оширмоқда. Совет давлати коммунизм қуришнинг кудратли қуроли сифатида ҳозирги замон шароитида социализм ғалабаларини ташқи душманлардан ҳимоя қилмоқ учун ва коммунизм қурилишига раҳбарлик қилмоқ учун хизмат қилмоқда.

В. И. Ленин «Давлат ва революция» китобининг иккинчи қисмини ёзмоқчи эди. Унда Владимир Ильич уч рус революциясининг тажрибаларига, мамлакатимизда Совет ҳокимиятининг яшаш тажрибасига асосланиб туриб, давлат тўғрисидаги марксизм назариясини янада ривожлантиришни назарда тутган эди. Аммо В. И. Ленин вафот этиб, бу вазифани бажариш унга муяссар бўлмади.

Коммунистик партия ва унинг Марказий Комитети, қардош коммунистик ва ишчи партиялари В. И. Ленининг давлат ва революция ҳақидаги таълимотини янги шароитга татбиқан янада ривожлантирмоқдалар, уни халқаро ишчилар ҳаракати ривожланишининг тажрибалари асосида янги хулосалар, формулалар билан бойитмоқдалар. КПСС XX съезди марксизм-ленинизм назариясини янада ривожлантиришда янги давр очди.

В. И. Ленининг «Давлат ва революция» асари ёзилганига 40 йил тўлди. Лекин шунча йил ўтишига қарамасдан, бу китобнинг ҳар бир сатри, ҳар бир сўзи ҳозиргина ёзилгандек жарангламоқда. Бу китоб миллион-миллион меҳнаткашлар қўлида янги, порлоқ келажак—коммунизм учун кураш байроғидир.

М. ҚОРИЕВ.

Оҳангарон ГРЭС қурилиши жадал суръатлар билан олиб борилмоқда. **Суратда:** энергетик Л. Звонцов ГРЭС подстанциясида монтаж ишларини бажармоқда.

М. Турсунхўжаев фотоси.

БЕКОБОД ШАҲРИДА

ЯНГИ КЛУБ БИНОСИ

Бекобод шаҳридаги энг катта қурилиш ташкилоти бўлган 704-УНР коллективи 250 кишилик янги клуб биноси қуриб олди.

Клуб Бутуниттифоқ қурувчилар кунида фойдаланишга топширилди. Клубни жиҳозлаш учун 10 минг сўмга яқин маблағ сарфланди.

Клубда сатира бурчаги, илғор қурувчиларнинг ҳурмат тахтаси ва илғор иш тажрибаларини оммалаштиришга ёрдам берадиган стендлар ташкил қилинди.

МЕДИЦИНА КАДРЛАРИ ТАЙЁРЛАНДИ

Ўзбекистон ССР Қизил Яримой жамиятининг Бекобод шаҳар комитети меҳнаткашларга медицина хизмати кўрсатишни яхшилаш мақсадида икки йиллик медицина ҳамширалари тайёрлаш курсини ташкил қилган эди. Бу курсда ўқиётган 80 ўқувчи давлат имтиҳонларидан ўтди. Улар ўрта маълумотли медицина ҳамширалари бўлиб етишдилар.

Улар Бекобод, Ховос, Боёвут районлари ва бошқа жойларда ишлаш учун жўнаб кетдилар.

ЯНГИ МАКТАБ

Шаҳардаги металлурглар шаҳарчасида 440 ўқувчи сиғадиган янги мактаб биноси битказилиб, янги ўқув йилида ишга туширилди. Мактаб устахона, физкультура зали, ҳар хил лабораторияларга эга.

М. МИРСОАТОВ.

Ёш қурувчилар

Тошкентдаги колхоз қурилиш бригадалари тайёрлов курсида область қишлоқларидан келган ёшлар ўқимоқда. Яқинда курсантлар ўқишда олган билимларини амалий иш билан мустаҳкамлаш учун колхоз қурилишларида практикада бўлдилар. Улар ўқитувчи ўртоқ Сулаймонов бошчилигида Қорасув районидаги Свердлов номли колхозда амалий машғулот ўтказдилар.

Ёш қурувчилар ишга тушган биринчи кундан бошлабоқ астойдил ишлаб, 9 кун ичида 250 бош қорамол сиғадиган молхонанинг қурилиб битказилишига яхши ёрдам бердилар. Ёш қурувчилардан Ю. Самадов, А. Жаҳонгиров, Я. Матёқубов Р. Холиев, И. Ҳайитов ва Н. Абдуллаев ўртоқларнинг ҳар бири кунда 600 ўрнига 800-1000 донадан ғишт теришга муваффақ бўлди. Тез кунда қурувчилар курсини тугатаётган ёш мутахассислар қишлоқларга ишга жўнаб кетадилар.

Х. МАДАЗИМОВ.

СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий Статистика Бошқармасининг

АХБОРОТИ

Сут етиштириш ва тайёрлаш тўғрисида

Мамлакатимизнинг қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари Улуғ Октябрь социалистик революцияси 40 йиллигининг умумхалқ байрамини муносиб кутиб олмоқ учун мусобақалашиб, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтирмоқдалар.

Сут етиштириш анча кўпайди. Колхозларда ва совхозларда сигирларнинг маҳсулдорлиги ошганлиги ва уларнинг сони кўпайганлиги натижасида 1957 йилнинг саккиз ойи мобайнида ялпи сут етиштириш ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 21 процент кўпайди. Қишлоқ хўжалигига яроқли ерларнинг ҳар юз гектарига ҳисоблаганда Латвия ССР колхозлари ва совхозлари 141 центнер, Эстония ССР колхозлари ва совхозлари 132 центнер, Украина ССР колхозлари ва совхозлари 122 центнер, Молдавия ССР колхозлари ва совхозлари 108 центнер сут етиштирдилар.

Шу давр ичида Москва областининг колхозлари ва совхозлари қишлоқ хўжалигига яроқли ерларнинг ҳар юз гектарига ҳисоблаганда 230 центнердан, Калининград области колхозлари ва совхозлари 181 центнердан, Ленинград области колхозлари ва совхозлари 179 центнердан, Харьков области колхозлари ва совхозлари 160 центнердан, Черкасс области колхозлари ва совхозлари 155 центнердан, Киев области колхозлари ва совхозлари 150 центнердан, Полтава области колхозлари ва совхозлари 136 центнердан, Краснодар ўлкаси колхозлари ва совхозлари 105 центнердан сут олиб, сут етиштириш соҳасида энг яхши кўрсаткичларга эришдилар.

Бошқа кўпгина областлар ҳам сут етиштиришни кўпайтиришда яхши натижаларга эришдилар. Калуга области колхозлари ва совхозларида 1957 йилнинг саккиз ойи мобайнида ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан ялпи сут етиштириш 41 процент кўпайди ва ҳар юз гектар ерга ҳисоблаганда 66 центнер ўрнига 94 центнерга етказилди. Тула областида сут етиштириш 33 процент кўпайди ва қишлоқ хўжалигига яроқли ҳар юз гектар ерга ҳисоблаганда ўтган йилдаги 66 центнер ўрнига 90 центнерга етказилди. Рязань области колхозлари ва совхозларида ялпи сут соғиб олиш 35 процент кўпайтирилди ва қишлоқ хўжалигига яроқли ерларнинг ҳар юз гектарига ҳисоблаганда ўтган йилдаги 64 центнер ўрнига 89 центнерга етказилди.

Сут етиштириш анча кўпайганлиги натижасида бу йил сут тайёрлаш ва харид қилиш муваффақиятлироқ бормоқда. Шу йил 20 сентябргача 16,7 миллион тонна ёки ўтган йилнинг шу давридагига қараганда 2,6 миллион тонна кўп сут тайёрланди ва харид қилинди. Умуман мамлакатда сут тайёрлаш ва харид қилиш йиллик плани 20 сентябрга қадар 96 процент бажарилди.

Хўжаликнинг ҳамма категориялари бўйича сут тайёрлаш ва харид қилиш йиллик планини Украина ССР, Белоруссия ССР, Молдавия ССР, Латвия ССР, Литва ССР, Эстония ССР ва Туркманистон ССР муддатидан олдин бажардилар. Россия Федерациясида сут тайёрлаш ва харид қилиш йиллик планини 22 область, ўлка ва автоном республикалар бажарди. Москва, Ленинград, Белгород, Воронеж, Калуга, Рязань, Тула, Липецк, Ростов областлари ва Краснодар ўлкаси йиллик планни анча ошириб бажардилар.

Сут саноати корхоналарида ёғ ишлаб чиқариш шу йилнинг саккиз ойи мобайнида ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 16 процент кўпайди.

Қишлоқ меҳнаткашларининг бу муваффақиятлари КПСС Марказий Комитети томонидан қўйилган вазифа, яъни чорвачилик маҳсулотлари етиштириш соҳасида яқин йиллар ичида АҚШга етиб олиш вазифасининг муваффақиятли бажарилишига ишонч туғдиради.

СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ҲУЗУРИДАГИ МАРКАЗИЙ СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИ

Кончи рационализаторлар сафи кенгаймоқда

Оҳангарондаги кўмир разрезининг ишчилари, механизаторлари ва инженер-техник ходимлари ўртасида рационализаторлик ва ихтирочилик ҳаракати тобора кенг қулоч ёзмоқда. Бу ерда техникани тараққий эттиришга, давлат маблағларини кўплаб тежашга қаратилган қимматли таклифлар тез-тез илгари сурилмоқда.

Кон участкасининг электрослесари ўртоқ Никитин экскаватор генератори ва моторларининг якорларини синаб кўрадиган ҳамда унинг дефектини тез аниқлайдиган ажойиб механизм яратди. Илгари генератор ёки моторлар якори ишдан чиқиб қолса, унинг сабабини аниқлаш учун шаҳардаги марказий ремонт заводига юборилар, у ерда якорь симлари батамом қайта чуватилар ва шундан кейин дефект аниқланарди. Энди янги асбоб ёрдами билан ишдан чиққан якорни қисмларга бўлмасдан туриб, турган жойининг ўзида унинг «касали» қаердалиги аниқланадиган ва тезда тузатиладиган бўлди. Бу янгилик ремонт ишларини кескин даражада осонлаштирди, ремонтчиларнинг иш вақти ва меҳнатини тежаш имкониятини берди.

Электр пайвандчи ўртоқ Коваленко разрезнинг ўзида металл чиқиндиларини пайвандлаш йўли билан экскаватор ковшлари тишини тайёрлаш тўғрисида таклиф киритди. Бу таклиф синаш давомида жуда яхши натижа берди. Темир чиқиндиларидан сварка қилиб ясалган тиш бошқа корхоналардан келтириладиган қуйма тишларга қараганда уч баравар мустаҳкам ва чидамли эканлиги аниқланди, тиш тайёрлаш харажатлари эса қуймасига қараганда 5 баравар арзондир. Бу янгиликнинг қўлланилиши натижасида разрез йилига 22 минг 400 сўм фойда кўрадиган бўлди.

Шунингдек механика цехининг бошлиғи Новотчин ихтиро қилган шестерня тайёрлаш станоги ҳам муваффақият билан қўлланилаётир. Йил бошидан бери разрезда мана шундай муҳим янгиликлардан анчагинаси амалга оширилди ва улар ҳозирда разрез техника-иқтисодий кўрсаткичларини юксалтиришда муҳим роль ўйнамоқда.

Ҳ. ҲАКИМОВ.

Чирчиқ «Электрощит» заводи коллективи электр ускуналари ишлаб чиқаришни тобора кўпайтирмоқда. **Суратда:** кундалик топшириқни 200-250 процентдан бажараётган мусобақа илғорлари (чапда) йиғув цехининг контролери Л. Татаринцева ва коммутатор тайёрловчи А. Егорова ўртоқлар иш устида.

В. Лейзерович фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси)

ЯНГИ ҚУРИЛИШЛАР

Янгийўл районидаги Сталин номли колхоз қишлоғи йилдан-йилга обод ва кўркам бўлмоқда. Бу ерда уй-жой ва маданий-маиший бинолар қурилиши тез суръатлар билан олиб борилаётир. Колхоз аъзоларининг кўпчилиги ўзлари учун якка тартибда уй-жой бинолари қурмоқдалар. Ҳозир уларнинг сони 50 дан ошади.

Яқинда қишлоқда 40 ўринли туғруқхона биносини қуришга ҳам киришилди. Бундан ташқари жамоат чорва моллари учун қўшимча равишда молхоналар ҳам қурилаётир. Бу йил колхозда бундай қурилишлар учун бўлинмас фонд ҳисобидан 500 минг сўмдан кўпроқ маблағ сарфлаш планлаштирилди.

Қисқа сатрларда

* **Чирчиқ.** Бу ердаги гўшт комбинатида сут маҳсулотлари ишлаб чиқарувчи янги цех очилди. Цех техника воситалари билан мукаммал жиҳозланган.

Т. Сихарулидзе.

* **Бекобод.** Шаҳардаги пахта тозалаш заводи билан Боёвут райони ўртасидаги катта серқатнов йўлга асфальт ётқизилмоқда. Йўлнинг тузатилиши туфайли транспорт ва йўловчилар учун катта қулайлик туғилади.

У. Юсуфалиев.

* **Мирзачўл.** Райониинг Ворошилов номли колхозида 10 та юк машинасига мўлжалланган гараж қурилиб, фойдаланишга топширилди. «Октябрь» колхозида 100 бош қорамол сиғадиган оғилхона биноси қуриб битказилди.

А. Эргашев, Ж. Турдиев.

* **Оққўрғон.** Алимкент қишлоқ Советидаги Тельман номли колхозда 6 хонали типовой меҳмонхона қурилиб, фойдаланишга берилди.

М. Ойдинов.

* **Сирдарё.** Райондаги Сталин номли колхозда коммутатор ўрнатилди. Шу муносабат билан колхоз идораси, бригада бошлиқлари ва правление аъзоларининг уйлари телефонлаштирилди.

Н. Саидов.

* **Октябрь.** Сталин номли колхоз клубида доимий ишлаш учун киноустановка ўрнатилди. Клубга колхозчилар билан бирга Пахта МТСи, пахта пункти хизматчилари келиб, янги бадиий фильмларни кўрмоқдалар.

Х. Эралиев.

Бинокорлик суръатини оширайлик

Кейинги икки-уч йил ичида пойтахтимизнинг қиёфаси нақадар ўзгариб кетганлигини кўриб жуда қувонади киши. Шаҳарнинг қайси бир кўчасига кирманг, қайси бир томонига қараманг у ерда албатта бирорта бинонинг қад кўтараётганлигини кўрасиз. Областимизнинг шаҳар ва қишлоқларида юзлаб кўп қаватли уй-жой бинолари, маданият саройлари, мактаб ва саноат корхоналари бинолари борган сари кўпроқ қад кўтараётир. Минглаб ишчи ва хизматчилар ўз оилалари билан яшаш учун қулай қилиб битказилган уй-жойларга кўчиб кирмоқдалар. Сўнгги 5-6 йил мобайнида Тошкентнинг Навоий, Шота Руставели, Богдан Хмельницкий ва бошқа жуда кўп кўчаларининг қиёфаси таниб бўлмас даражада ўзгариб кетди. Бу кўчаларда асосан 4-5 қаватли муҳташам бинолар қурилаётир. Буларнинг барчаси меҳнатсевар бинокорлар, инженер-техник ходимларимизнинг ижодий меҳнат самарасидир. жонажон Коммунистик партия ва ҳукуматимиз ғамхўрлигининг ёрқин ифодасидир.

Яқинда КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «СССРда уй-жой қурилишини ривожлантириш тўғрисида»ги қарори эълон қилинди. Бу тарихий қарорда мамлакатимизда урушдан кейинги йилларда уй-жой қурилишининг йил сайин юксалиб бораётганлиги,—шу билан бирга уй-жой бинолари қурилиши халқнинг ўсиб бораётган талабидан бирмунча орқада қолаётганлиги ҳам конкрет фактлар асосида кўрсатиб берилган.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг шу қарорида бинокорлик учун энг зарур бўлган йиғма темир-бетон буюмларининг, шунингдек ғишт, черепица ва ёғоч материалларининг етарли миқдорда ишлаб чиқарилмаётганлиги ҳам алоҳида таъкидланган. Бинокорлик материалларининг зарур миқдорда ишлаб чиқарилмаётганлигига сабаб шуки, дейилади бу қарорда, республика ва область партия ташкилотлари бинокорлик материаллари ишлаб чиқарадиган саноат корхоналари устидан етарлича контроллик қилмаётирлар, бу корхоналарнинг хомашёга бўлган эҳтиёжини қондириш тўғрисида қайғирмаётирлар. Қурилиш ишларининг суст бораётганлигига яна бир сабаб шуки, бизда ҳали ҳам маҳаллий бинокорлик материаллари ишлаб чиқариш ғоят ёмон аҳволда. Бунинг устига корхоналарда тайёрланаётган бинокорлик материаллари, хусусан йиғма темир-бетон конструкциялари: йирик блок ва йирик панель-девор каби прогрессив конструкциялар кенг жорий қилинмаётир. Қурилиш ишлари сифатининг пастлиги—кўп ҳолларда деворларнинг сифатсиз қурилиши, уй полларининг хўл тахталардан ёки техник жиҳатдан нотўғри тайёрланган плиталардан ишланиши уй-жой қурилишидаги энг жиддий камчиликлардан биридир. Буни Шота Руставели кўчасида қурилаётган 56 квартирали бино объектида яққол кўриш мумкин.

Коллективимиз қураётган бу бинога ўтган йилнинг октябрь ойида пойдевор қўйилган эди. Планга кўра биз бинони шу йилнинг декабрида фойдаланишга топширишимиз керак. Лекин мана шу ўтган вақт ичида бажарган ишларимизнинг ҳажми ақалли 70 процентни ҳам ташкил этмайди. Хўш, биз нима сабабдан графикдан орқада қолаётирмиз, нега қурилиш ишлари жуда секинлик билан бораётир. Аввало шуни айтиш керакки, қурилиш объекти ҳамма вақт ҳам зарур миқдорда ғишт, ёғоч ва цемент каби бинокорлик материаллари билан таъминланиб турмади.

Проект бўйича бинонинг барча қаватлари КА-8 маркали йирик бетон плиталари билан ёпилиши керак. Тошкентдаги йиғма темир-бетон заводи бундай плиталарни кўпдан буён тайёрлаб келаётир. Бироқ завод раҳбарлари кейинги вақтларда ўзларида ишлаб чиқарилаётган йиғма темир-бетон конструкцияларининг сифатига мутлақо эътибор бермай қўйдилар. Завод томонидан бизга юборилаётган плиталар техник жиҳатдан нотўғри ишланган. уларнинг кўпчилиги қийшиқ ва эгри қилиб тайёрланган. Плиталарнинг эгри ва қийшиқ бўлиши, биринчидан, уларни тўсинларга ўрнатишда, иккинчидан, пастки юзини сувоқ қилишда ғоят катта қийинчиликларни туғдираётир. Бу эса ортиқча меҳнат қилишга, кўпгина маблағнинг исроф бўлишига сабаб бўлмоқда. Завод раҳбарлари темир-бетон буюмлари ишлаб чиқарадиган областимизнинг илғор корхоналаридан ўрнак олишлари керак. Биз Олмалиқдаги полегон заводидан ҳам юқоридаги материалларни олиб турамиз. Лекин Олмалиқда тайёрланаётган тўсинлар, пол плиталари, дераза ва эшик перемичкалари Тошкентдаги полегон заводида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларга қараганда бирмунча устун туради.

Тошкентда талайгина ғишт заводлари мавжуд. Шаҳардаги қурилиш объектларини пишиқ ғишт билан системали суратда таъминлаб туриш ана шу заводлар зиммасига юклатилган. Бироқ бу ғишт заводлари қурилиш объектлари талаб қилган даражада етарли миқдорда пишиқ ғишт ишлаб чиқара олмаётирлар. Бунинг устига айрим заводларда, хусусан 3- ва 5-ғишт заводлари бошқармасида тайёрланаётган пишиқ ғиштнинг сифати талабга жавоб беролмайди. 3-ғишт заводлари бошқармасидан келтирилаётган ғиштларнинг талайгина қисми қизил, яхши пиширилмаган ғиштлардир. Кўпгина ҳолларда бизга 75-100 маркали ғишт ўрнига 25 маркали, яъни кўп қаватли бинолар учун ишлатилиши қатъиян манъ қилинган ғиштларни юбораётирлар. Бу ҳол айрим вақтларда ишнинг мутлақо тўхтаб қолишига сабаб бўлаётир.

Бинокорлик материаллари ишлаб чиқарувчи корхоналар энг прогрессив йиғма темир-бетон конструкцияларини, маҳаллий бинокорлик материалларини кўпроқ ишлаб чиқаришлари керак. Шу билан бирга улар тайёрланаётган бинокорлик материалларини кўпроқ ишлаб қурилиш ташкилотларининг ҳақли эътирозларини назарда тутишлари лозим.

К. АБДУРАҲМОНОВ,

32-трестнинг 3-қурилиш бошқармаси инженери.

СОВЕТ ҚУРИЛИШИ

Янги посёлка Советлари

Оҳангарон районида янги совхозлар тузилиши муносабати билан 7 та қишлоқ Совети ўрнига 4 та посёлка Совети ташкил қилинди. Посёлка Советларига депутатлар сайланди. Сайловчиларнинг 99,9 проценти коммунистлар билан партиясизлар блокининг кандидатлари учун овоз бердилар.

Посёлка Советларига сайлов Оҳангарон совхозларида пахта, сабзавот, ғалла ва бошқа экинлар ҳосилини ва чорвачиликнинг маҳсулдорлигини янада ошириш учун курашни кучайтириш белгиси остида ўтди. Сайловчилар қишлоқ Совети депутатларининг фаолиятини муҳокама қилиб, улар ишидаги нуқсонларни рўй-рост очиб ташладилар.

2-Оҳангарон совхози ишчилари Телов қишлоқ Советининг раиси ўртоқ Қосим Ботировни танқид қилдилар. Чунки ўртоқ Ботиров жамоат ва совхоз ишига қатнашмай, текинхўрлик билан кун кечираётган элементларга қарши курашмади, совхозда меҳнат интизомини мустаҳкамлаш ишини ташкил этмади.

Қорахитой қишлоғининг сайловчилари шу қишлоқ Совети раиси ўртоқ Олтин Туғузбоевани ишчилар таъминоти ва савдо ишлари билан, қишлоқ ободончилиги билан камдан-кам шуғулланганини фактлар келтириб қаттиқ танқид қилдилар. 1-Оҳангарон совхози ишчилар кооперативи ва унинг правлениеси (раиси ўртоқ Муродов) ишчиларни нон ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотлари, шунингдек саноат моллари билан таъминлаш масаласига эътибор бермаётир. Рабкооп ташкил бўлганига 7 ойдан кўп вақт ўтган бўлишига қарамай бу ерда ҳалигача нонвойхона ва ошхона очилмаган. Магазинларда ўн кунлаб нон сотилмайди. Ун кўп, лекин кооперация раҳбарлари нон ёптириш ва ишчиларни нон билан таъминлаш иши билан етарли шуғулланмаётирлар. Ўтган йили солина бошлаган ҳаммом девори кўтарилганича қолиб кетмоқда. Колхознинг собиқ клуби ва кутубхонаси қаровсиз ётибди. Клубнинг инвентарлари ва китоблари йўқолиб кетмоқда. Бироқ қишлоқ Совети ҳаммомни битказиб ишга тушириш, клубни тартибга келтириш масаласи билан яқиндан шуғулланмади.

Облиқ қишлоғининг сайловчилари қишлоқ Советини (раиси ўртоқ Азим Мирзаев) далачилик ва чорвачиликни янада ривожлантириш масалалари билан етарли равишда шуғулланмагани, меҳнаткашларнинг талаб ва эҳтиёжларига бюрократларча муносабатда бўлганини қаттиқ танқид қилиб қораладилар.

Сайловчилар совхозда қишлоқ хўжалиги ва чорвачиликни ривожлантиришда ишчилар ҳаракатига бошчилик қилиш, посёлкаларни ёппасига электрлаштириш, совхозда меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, посёлкани ободонлаштириш ва аҳолига маданий хизматни яхшилаш соҳасида посёлка Советларига бир қатор янги наказлар бердилар.

Т. ХУШНАЗАРОВ.

Депутат ҳисоб берди

Паркент район, Номданак сайлов округидан Тошкент область Советига депутат қилиб сайланган район ижроия комитетининг раиси ўртоқ Маҳкам Камолов ўз сайловчилари ўртасида ҳисоб берди. Ҳисобот йиғилишида 300 дан ортиқ сайловчи қатнашди.

Депутат Камолов сайловчилар томонидан депутатга берилган наказлар қандай бажарилаётгани, район экономикасини кўтариш, маданиятини ошириш соҳасида нима ишлар қилинганлиги ҳақида батафсил тўхтаб ўтди.

Район хўжалигида асосий роль ўйновчи ғаллачилик соҳасида катта муваффақиятларга эришилди — ғалла тайёрлаш давлат плани ортиғи билан бажарилди. Шунингдек сут, тухум, пилла тайёрлаш планлари ҳам муваффақиятли бажарилди.

Районнинг қиёфаси ўзгармоқда. Янги болалар боғчаси, промкомбинат, водопровод қурилиши тугалланди. Электростанция, врач ва савдо ходимлари учун янги бинолар қурилаётир. Кўчаларни асфальтлаштиришга киришилди. Кўркам кинотеатр биноси қурилиши жадал бормоқда. Ҳисарак қишлоғи электрлаштирилди. Радио точкалари кўпайди.

Депутат 10 минг гектар ерга кузги ғалла экиш, чорва моллари учун 15 минг тонна силос тайёрлаш зарурлигини кўрсатди ва Паркент районида боғдорчиликни ривожлантириш перспективаларига тўхталди.

Сўзга чиққан сайловчилар депутатга аҳолининг моддий ва маданий даражасини янада оширишга, район хўжалигини ривожлантиришга қаратилган янги-янги наказлар бердилар.

Ю. БАҲОДИРОВ.

Қаровсиз қолган чойхона ҳақида

Катта кўча ўртасида тўхтаган икки нуроний мўйсафид самимий сўрашди. Бироз гаплашгач, қадрдонлар яқиндаги чойхонага киришди. Чойхонанинг ёзлик супасига ўтириб, чой чақиришди.

Меҳмонлар бир чойнак чойни тугатганларича супа тепасига ёпилган қамиш, шох-шаббалардан тўзонлар тушиб турди. Чойни ифлос қилаётганидан улар ғоят ранжишди. Супадаги чириб, увадаси чиққан палосларни кўриб хафа бўлишди. Чойхонанинг ўз номига муносиб эмаслигини пайқаб ачинишди.

Кексалардан бири супа атрофидаги тирговичлар билан кўтариб қўйилган қамиш, шохларга кўз югуртирди-да, «ажабо, бу қизил чойхонами, афандининг чайласими?» дея ўрнидан турди.

Дарҳақиқат, Октябрь районидаги ўртоқ А. Раҳматхўжаев директор бўлган 60-чойхоналар кустига қарашли Тешиққопқа маҳалласидаги 50-чойхона номига муносиб эмас. Бу жой меҳнаткашларнинг ҳордиқ чиқарадиган маданий жойига айлантирилмаган. Чойхонанинг ёзлик супаси тепасига ёпилган қамишлар тагида ўтириш ҳам жуда ховотирли. Қишлик бино ҳам тирговичлар билан бир неча жойидан кўтариб қўйилган. Тўсинлари чириб, эгилиб кетган.

Маҳалла меҳнаткашлари дам олиш кунлари чойхонага тўпланадилар. Аммо бу ҳолни кўриб кўнгиллари ғаш бўлади, роҳат қилиб, ҳордиқ чиқара олмай тарқалишади.

Районнинг чекка маҳалласидаги қизил чойхонанинг талабга мувофиқ эмаслиги, қаровсиз ташлаб қўйилгани ҳақида бир неча марта ҳақли талаблар қўйилди. Ўртоқ А. Раҳматхўжаев келиб кўрмоқчи, чойнак-пиёла, палос бермоқчи бўлиб қуюқ ваъдалар қилди. Лекин Раҳматхўжаевдан ҳам, ваъда қилинган нарсалардан ҳам дарак бўлмади. Куст раҳбарлари ваъдаларини унутганлар-у, лекин «савдонгиз оз бўлибди» дейишни қўймайдилар. Чойхона аҳволи шундай бўлгач, чойхўрлар кам, савдо ҳам кам бўлади-да.

Қумлоқ, Қорасаройдаги қизил чойхоналарга аҳамият берилади-ю, нега Тешиққопқа маҳалласидаги чойхонага эътибор берилмайди?

Маҳалла меҳнаткашлари Октябрь район ошхоналар тресги раҳбарларига «бизнинг томонга ҳам бир назар ташланг» демоқдалар.

Ш. КУЗАНБОЕВ.

Малака ошириш курси

Социал-таъминот министрлиги ҳузурида социал-таъминот ходимларининг малакасини ошириш 3 ойлик курси ташкил этилди. Курс тингловчилари СССР Олий Советининг пенсиялар ҳақидаги Қонунини турмушга тўғри татбиқ этиш масалалари билан ҳар тарафлама танишиб чиқдилар.

Социал-таъминот ходимларидан 125 киши курс программасини тамомлаб, районларга жўнаб кетди. Ҳозир курсда яна 36 киши ўз малакасини ошириш устида кунт билан ўқимоқда. Улар ҳам октябрь ойида курсни тамомлаб, ўз ишларига, республика районларига жўнаб кетадилар.

С. МАҚСУДОВ.

Харидорлар талаби қондирилмоқда

Янгийўл район матлубот жамиятига қарашли қишлоқ хўжалик моллари магазини халққа хизмат қилишда айниқса яхши кўрсаткичларга эришмоқда. Магазиннинг ўртоқ М. Мақсудов бошчилик қилаётган чинни идиш ва мебеллар билан савдо қилиш бўлими молларни сотишда намунали ишламоқда.

Савдо ишининг тобора ривожланиб бораётганлиги сабабли чинни идиш ва мебеллар бўлимида бир ойда планда кўрсатилган 215 минг сўм ўрнига 262 минг 400 сўмлик савдо қилинди. Шунингдек, ўртоқ Қосимов мудир бўлган қурилиш материаллари бўлими ҳам яхши ишлаб, бир ойда 505 минг 200 сўмлик савдо қилди. Шу кунларда бу бўлим савдо қилишни янада авж олдириб юборди. Харидорларга қурилиш материаллари билан бирга кровать, велосипед, маданий буюмлар, сепаратор ва турли бўёқлар сотилиб, план мунтазам ошириб бажарилмоқда. Бу савдо ходимлари йиллик савдо қилиш планини Улуғ Октябрь революциясининг 40 йиллиги кунигача бажаришга астойдил бел боғлаганлар.

Қ. СОБИРОВ.

Қорасув районидаги Ленин номли колхознинг аъзолари чорва қишловига пухта тайёргарлик кўриб, силос бостириш ишини уюшқоқлик билан ўтказмоқдалар. Бу ерда силос бостириш билан бир қаторда, бошқа ўсимликлардан ҳам кўплаб ем-хашак жамғарилди. Жумладан колхознинг Ленин орденли ўртоқ Жўраев бошлиқ бригадасида лавлагидан мўл ҳосил етиштирилди. Бригада аъзолари ҳар гектар ердан 45 ўрнига 70 тоннадан ҳосил олиш учун барча зарур тадбирларни амалга оширдилар. **Суратда:** бригада бошлиғи ўртоқ **Юсуп Жўраев** эрта-индин йиғиштириладиган лавлаги ҳосилини кўздан кечира ётир.

Ж. Ваҳобов фотоси.

Кўплаб силос бостириш учун

(ГАЗЕТХОНЛАР ХАТИГА ОБЗОР)

Мустаҳкам ем-хашак базасига эга бўлган хўжаликларда ҳар йили ҳам чорва қишлови муваффақиятли ўтади, соғин сигирларнинг маҳсулдорлиги ортиб, гўшт, ёғ мўл бўлади. Ана шунга амал қилган илғор колхозлар шу кунларда маккажўхори ва бошқа ўсимликлардан кўплаб силос бостирмоқдалар, ем-хашак тайёрламоқдалар.

Ўртасарой районидаги Сталин номли колхоз аъзолари бу йил 41 гектар ерга маккажўхори экдилар ва мўл ҳосил етиштирдилар. Колхоз аъзолари ана шу маккажўхоридан силос бостириш ишини уюшқоқлик билан ўтказдилар. Натижада шу кунга қадар мавжуд 6 та траншеяга 800 тоннага яқин силос бостирилди. Силос бостириш ишларининг сифатли бажарилишида шофёрлардан Ли Геннадий, Асқар Расулев, Қўчқор Расулев ўртоқлар айниқса ташаббус кўрсатиб ишладилар. Бу ҳақда бизга хат ёзиб юборган газетхон ўртоқ **Р. Отақулов**нинг айтишига қараганда, силос бостириш ва дағал ем-хашак тайёрлаш ишларида идора ходимлари ҳам актив иштирок этганлар.

Силос бостиришни муваффақиятли ўтказиб, чорва қишловига намунали тайёргарлик кўраётган колхозлар областимизда анчагина бор. Октябрь районидаги «Коммунизм», Бекобод районидаги Навоий номли, Мирзачўл районидаги «Коммуна», Гулистон районидаги Фрунзе номли, Янгийўл районидаги Свердлов номли, Бўстонлик районидаги Ворошилов номли, Янгийўл районидаги Сталин номли колхозлар ана шулар жумласидандир. Бу колхозларда ем-хашак тайёрлаш ишларига етарли равишда ишчи кучлари ва транспорт воситалари ажратилган. Шу туфайли бу ишда яхши натижаларга эришилаётир. Бу колхозларда ҳар бир сигирга ўрта ҳисоб билан 7-10 тоннадан силос бостирилган ва бошқа ем-хашаклар ҳам кўплаб жамғарилган. Илғор чорвадорлар партия ва ҳукуматимизнинг аҳоли жон бошига гўшт, сут, ёғ етиштириш соҳасида яқин йилларда Америка Қўшма Штатларига етиб олиш тўғрисидаги чақириғига амалий иш билан жавоб бериш учун курашиб, чорва моллари маҳсулдорлигини кескин оширишга қаратилган барча тадбирларни амалга оширмоқдалар. Газетхонлардан **Қ. Собиров, Н. Анваров, У. Юсуфалиев, М. Шербеков, Т. Жўрабоев, С. Маматқулов, Т. Қўшмонбетов, Х. Бекмирзаев** ўртоқларнинг редакцияга келган хатларини кўздан кечирганимизда ана шу юқорида тилга олинган колхоз чорвадорларининг шу кунларда қилаётган ишлари, чорва моллари маҳсулдорлигини ошириш соҳасида эришаётган ютуқлари тўғрисида кўпгина характерли фактларни ўқидик.

Октябрь районидаги Хрушчев номли колхозда маккажўхоридан силос бостириш билан бир қаторда, қамиш ва бошқа ўсимликлардан ҳам 300 тоннага яқин силос бостириш планлаштирилган эди. Қамиш ва хашак ўриш, уни ташиб келтириш учун 45 киши, 3 автомашина, 2 та ДТ-14 трактори ажратилган. Силос қирқиш машиналарида ишлаётган механизаторлардан М. Мирсобиров, Б. Мустафоев ва колхоз аъзоларидан Эргашева, Гончарова, Обидова, Нуриддинова сингари ўртоқлар айниқса зўр ғайрат билан меҳнат қилмоқдалар. Ана шу колхоз чорвадорлари ҳақида бизга хат ёзиб юборган газетхон ўртоқ **Х. Эралиев** колхозда чорвачилик ишлари бошқа дала ишлари билан узвий равишда боғлаб олиб борилаётганлигини билдирган.

Шу хилдаги материаллар редакцияга тез-тез келиб турибди.

ТАСС АХБОРОТИ

Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флотининг жанговар тайёргарлиги планига мувофиқ Совет Иттифоқида қуролнинг турли хилларидаги атом ва водород зарядлари портлатилди. Қўшинларнинг машқи муваффақиятли ўтмоқда.

Аҳолининг хавф-хатарсиз бўлиши мақсадларини кўзлаб, портлатишлар одамлар яшамайдиган жойда ва ғоят баландликда ўтказилди.

СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Давлат хавфсизлиги комитетининг ахбороти

Давлат хавфсизлиги комитети 1956 йилда Америка разведкасининг СССР территориясига яширинча ўтган агенти Л. Н. Зариньшни қўлга туширди. Л. Н. Зариньш Латвия ССРнинг Приекул шаҳрида туғилган бўлиб, Америка Қўшма Штатларида жосуслик ишлари йўлида махсус тайёргарлик кўрган.

Терговда аниқланишича, Зариньш Улуғ Ватан уруши вақтида фашист ташкилотининг қатнашчиси бўлган ўз отаси билан биргаликда Латвиядан Ғарбий Германияга кочган, 1949 йилда доимий яшаш учун Ғарбий Германиядан АҚШга жўнаб кетган.

Зариньш АҚШда бўлган вақтида америка разведкаси хизматига жалб этилганлигини айтди. Америка разведкасининг полковниги Кулл раҳбарлиги остида Зариньш Вашингтон яқинидаги Тейнтон фермасида СССР территориясида қўпорувчилик ишлари олиб бориш учун махсус тайёргарлик кўрган.

Зариньш америка разведкаси Болтиқ бўйи республикаларида қўпорувчилик ишларини уюштириш учун ўзининг штатли ходимини, Зариньшга «Анди» лақаби билан маълум бўлган ходимни СССРга яширинча юбориш ниятида бўлганлигини ҳам тергов вақтида айтиб берди.

Давлат хавфсизлиги комитети Латвия ССР гитлерчилар томонидан оккупация қилинган йилларда Ригада фашист полициясининг ходими бўлган ва совет гражданларини қамоққа олиш ҳамда отишда қатнашган ҳарбий жиноятчи Л. П. Бромберг америка разведкасида «Анди» лақаби билан ишлаётганлигини аниқлади.

Давлат хавфсизлиги комитети томонидан кўрилган тадбирлар натижасида Бромберг СССР тупроғида пайдо бўлганида уни қўлга тушириш учун шароит вужудга келтирилди. 1957 йил июль ойида Бромберг қамоққа олинди.

Бромберг 1948 йилда Швецияда америка разведкаси билан алоқа боғлаганлиги ва унинг уруш охирида Швецияга кочганлиги терговда аниқланди. 1950 йилда Бромберг СССРга юбориладиган жосусларни тайёрлаш учун очилган разведка мактабида инструктор сифатида штатли лавозимга қабул қилинган. Бромберг Ғарбий Германиянинг Кемптен ва Штернберг шаҳарларидаги америка разведка органларида узоқ вақт ишлаган, сўнгра эса, Вашингтонга кўчирилган. У, Совет Иттифоқига юборилганига қадар Вашингтонда ишлаган.

Америка разведкаси Бромбергни СССРга юборганида унга катта умид боғлаган. Жумладан, Бромберг латиш буржуа миллатчилари ўртасида ўтмишдаги алоқаларидан фойдаланиб, американликларнинг топшириғига мувофиқ Латвия ССР территориясида яширин жосуслик резидентурасини вужудга келтириши керак эди. Бундан ташқари, илгари юборилган бир қанча америка жосусларининг СССР территориясида барбод бўлиш сабабларини текшириш ва шу тўғрида разведка марказига хабар бериш ҳам унга топширилган.

Америка разведкаси Бромберг миссиясининг муваффақият қозонишига умид боғлаб, кўп миқдордаги жосуслик анжомлари — ўқ отадиган қурол, қабул қиладиган ва эшиттирадиган портатив радиоаппаратлари, яширин хат ёзиш воситалари, қалбаки ҳужжатлар бланкаларини у билан бирга юборган. СССРда жосуслик резиденциясини вужудга келтириш ва сақлаш учун Бромберг американликлардан 450 минг сўм пул олган.

Америка разведкасининг Совет Иттифоқига қарши қўпорувчилик ишларига доир фактлар тўғрисида совет матбуотида кўп марта хабар берилган эди. Америка разведчиги Бромберг ва унинг ёрдамчиси Зариньшнинг қамоққа олиниши америка разведкаси Совет Иттифоқи территориясида жиноий қўпорувчилик ишларини кучайтириш йўлидаги уринишларини тўхтатмаганлигини исбот этади.

Г. В. Плеханов қизлари Москвага келди

Россия ва халқаро ишчилар ҳаракатининг энг кўзга кўринган арбоби Г. В. Плехановнинг Францияда яшовчи қизлари Евгения Георгиевна Бато-Плеханова ва Лидия Георгиевна Ле Савуре-Плеханова СССР Маданият министрлигининг таклифига биноан Москвага келдилар.

Улар Совет Иттифоқида икки ҳафта туриб, Ленинградга ҳам борадилар, бу ерда Г. В. Плеханов қабрини ва уй-музейини зиёрат қиладилар. (ТАСС).

Д. ШОСТАКОВИЧНИНГ «1905 ЙИЛ» ДЕГАН ЎНБИРИНЧИ СИМФОНИЯСИ

Дмитрий Шостакович ўзининг янги, ўнбиринчи симфониясини «1905 йил» деб атади. 25 сентябрь куни композиторлар уйида пойтахт музикантлари бу асарни автор ижросида тингладилар.

Октябрнинг 40 йиллигига бағишланган бу симфониянинг «Қишки сарой майдони», «9 январь», «Шоншарафлар бўлсин» ва «Бонг» деб аталган тўрт қисми биринчи рус революциясининг унутилмас кунларини, рус халқининг чоризмга қарши қўзғалган биринчи кунларни хотирангизга келтиради.

Д. Д. Шостаковичнинг ўнбиринчи симфонияси шу йил ноябрь ойида Е. Мравинский раҳбарлигидаги Ленинград филармониясининг симфоник оркестри томонидан биринчи марта ижро этилади. (ТАСС).

Тасвирий санъатимиз ҳақида баъзи мулоҳазалар

Революциядан илгари Ўзбекистон тасвирий санъати кўпроқ орнамент-декоратив формаларнинг тор рамкаси билан чекланиб қўйилар эди. Шунга қарамасдан бу ерда ўз замонасида бадиий жиҳатдан юксак бўлган халқ ижоди асарлари яратилган эди. Ўзбек усталарининг ёғоч, ганч ва металлни ўйиб ишлаган нақшлари, кашталари, заргарлик буюмлари, гиламлари республикадан бошқа жойларда ҳам машҳур эди.

Революциядан кейин республикада тасвирий санъат тез ривожлана бошлади.

Ўзбек совет тасвирий санъати миллий чекланишни тарғиб қилиб келган буржуа миллатчиларга қарши курашиб, реалистик рус санъатининг бой традициялари асосида ривожланди.

Республикамизда рассомлик билим юртлари ва театр-бадиий институтининг ташкил этилиши тасвирий санъат бўйича миллий кадрлар етиштириш соҳасида айниқса катта роль ўйнади.

Ўзбек совет тасвирий санъатининг тараққий этишига П. Беньков, М. Новиков, Л. Бурэ ва бошқалар билан бир қаторда В. Уфимцев, Ў. Тансиқбоев, О. Татевосьян, В. Кайдалов, Л. Абдуллаев, Н. Карахан, З. Ковалевская, А. Иванов, Н. Кашина ва бошқа рассомлар ҳам ижодий фаолиятлари билан ўз ҳиссаларини қўшдилар.

П. Беньковнинг «Ўзбекистон ССРнинг эълон қилиниши», О. Татевосьяннинг «И. В. Сталиннинг 1935 йилда Ўзбекистон пахтакорлари делегациясини қабул қилиши», А. Абдуллаевнинг «Назарали Ниёзов портрети» асарлари, шунингдек, Л. Абдуллаев, В. Уфимцев, В. Кайдалов ва бошқа рассомларнинг бир қатор асарлари рассомлик санъатининг ривожланишида маълум бир босқични ташкил этади.

Урушдан кейинги йилларда рассомларимиз сафига кўпгина ижодкор ёшлар ўзларининг янги асарлари билан кириб келдилар. Р. Аҳмедовнинг «Биринчи маош», «Қиз» ва бир қанча бошқа портретлари, З. Иноғомовнинг «Ошпаз», В. Евенконинг «Бекнинг келиши», Н. Қўзибоевнинг «Юнус Ражабийнинг портрети», Т. Огонесовнинг «Ўғил» асарлари бу рассомлар қунт билан самарали меҳнат қилаётганларидан далолат беради.

Ўзбек совет графикаси ҳам ривожланиб келмоқда. Китоб графикаси соҳасига В. Кайдалов, М. Рейх, С. Марфин, Д. Синицкий, С. Мальт, А. Ошейко ва бошқа рассомлар жуда катта ҳисса қўшдилар. Искандар Икромов ўзининг кўп йиллик ижоди давомида китобларни безашда ўзига хос услуб яратди. Навоий туғилганига 500 йил тўлиш арафасида нашр қилинган шоирнинг китобларини безашда И. Икромов мураккаб китоб безакларини моҳирлик билан ишлай оладиган етук рассом эканлигини намойиш қилди.

Пейзажист рассомларимизнинг сони кундан-кун ўсиб бормоқда. Рассомлардан М. Новиков, Н. Кашина, Ў. Тансиқбоев, Н. Карахан, К. Богодухов, П. Петров, М. Есин, Н. Герасимов, З. Иноғомов ўртоқлар ўз асарларида ҳаёт манзараларини, кундан-кун юксалиб, обод, кўркам, фаровон бўлиб бораётган шаҳар ва қишлоқларимиз қиёфасини моҳирлик билан акс эттирмоқдалар.

Булар ичида, айниқса Ўзбекистон халқ рассоми Ўрол Тансиқбоев пейзажист сифатида машҳурдир. У ишлаган манзараларда ҳаёт нафаси гуркираб туради, табиат гўзаллиги киши диққатини беихтиёр ўзига жалб этади. Ана шунинг учун ҳам киши бу суратлар олдидан бепарво ўтиб кетолмайди. Тансиқбоев томонидан яратилган «Иссиқ кўл оқшоми», «Қадрдон ўлка», «Олмаотада қиш» каби асарларнинг халқ ҳурматига сазовор бўлишининг сабаби ҳам шунда.

Ўзбекистон тасвирий санъатининг тараққиётида оддий совет кишилари ҳаётидан, ўзбек халқи ўтмишидан, тарихидан олинган темалар рассомларимиз ижодида муҳим ўрин эгалламоқда. Бу ўринда В. И. Уфимцевнинг «Жанговар план», «Октябрь», «Халқ қурилишига», «Ҳамза», В. Кайдаловнинг «Ҳаёт келди», «Ҳурмат тахтаси олдида», З. Ковалевскаянинг «Ложада», М. Саидовнинг «Нормани топширмади», Ю. Елизаровнинг «С. Айнининг портрети» каби расмларини кўрсатиш мумкин.

Ўзбек совет ҳайкалтарошлиги ҳам ўсиб бормоқда. Бу нарса А. Иванов, Ф. Гришченко, М. Тоировларнинг ижодида яққол кўриниб туради. Ўзбекистон халқ рассоми А. Н. Иванов республикамизнинг йирик ҳайкалтарошларидан биридир. Унинг ижоди республикамизда ҳайкалтарошлик санъатининг пайдо бўлиши билан боғлиқ. У қишлоқ хўжалик илғорлари, санъат арбобларининг бир неча портретларини моҳирлик билан ишлади. А. Н. Иванов тинчлик темасига бағишланган бир неча асарлар яратди. Меҳнатсевар рассом яратган «Жаҳон эстафетаси» ва «Бизнинг уруш оловини ёқувчилар!» сингари композициялари айниқса диққатга сазовордир.

Ўзбек совет рассомлари ҳаётни реалистик тарзда акс эттириш учун курашиб, совет кишиларининг эстетик эҳтиёжларини қондира оладиган кўпгина асарлар яратдилар. Бу қувончли ҳол, албатта. Лекин шунга қарамай, республика рассомлари ҳаётдан орқада қолмоқдалар. Улар халқимизнинг ҳаётини, унинг коммунизм қуриш йўлидаги курашини тўла-тўкис акс эттирмаётирлар. Сўнгги вақтда ташкил этилган виставкаларга, айниқса ёш рассомларнинг виставкаларига қўйилган кўпгина асарларда образларнинг характерини схематик тасвирлашга, примитивликка йўл қўйилган, олинган тема тўғри очиб берилмаган.

Замондошимиз образини тўла қонли ва ҳар тарафлама ёрқин яратмай туриб, коммунистик жамият қурилаётган совет даврини реалистик тарзда акс эттириб бўлмайди. Катта ижтимоий аҳамиятга эга бўлган ҳозирги замоннинг муҳим воқиалари ва яқин ўтмиш воқиалари яқинда Ўзбекистон ССР тасвирий санъат музейида Октябрь революциясининг 40 йиллигига бағишлаб очилган Ўзбекистон рассомлари асарлари виставкасида ҳам ўз ифодасини тўла топган эмас.

Республика тасвирий санъат ходимларининг шу вақтгача давом этиб келаётган муҳим камчиликларидан бири улар ижодидаги бадиий маҳоратнинг паст савияда бўлишидир. Ҳолбуки бадиий маҳоратни ошириш — рассом ижодий фаолиятининг ҳамма даврида такомиллаштириб боришни, кунт билан ишлашни талаб этадиган процессдир. Бироқ шунга қарамай, баъзи рассомлар бунга аҳамият бермайдилар, улар кўпинча катта, актуал тема асарнинг барча камчиликларини ювиб кетади, деб маҳоратнинг аҳамиятини камситадилар ёки унга бирёқлама муносабатда бўладилар. Ана шунинг натижасида юбилей виставкасига қўйилган полотноларнинг айримлари рассомнинг ижодий бадиий маҳорати даражасидан паст ёки ҳали тўла ишлаб тамомланмаган полотнолардир.

Масалан, М. Саидовнинг «М. И. Калинининг 1925 йилда Самарқандда бўлиши» номли катта картинаси бу даъвомизнинг ёрқин далилидир. Картина ҳали эскиз сифатида. Рассом, суратда ёқимли ранг гармониясига берилиб кетиб, асарда расмнинг аниқлигига риоя қилмаган. Шунинг учун полотнода биринчи ва иккинчи планда турган одамларнинг бўйлари паст бўлиб қолган, М. И. Калинин ва Й. Охунбобоевнинг образи яхши, аниқ ишланмаган. Расмда перспектива қоидаларига риоя қилинмаган. Бундан ташқари, унда бирбутунлик, яхлитлик етишмайди. Автор юқоридаги камчиликларни эътиборга олиб, расмни умумлаштирса ҳамда бирбутун колорит шаклига келтирса, яхши бўлар эди. Асарнинг яна бир камчилиги шундан иборатки, М. Саидов бу ерда М. Калининнинг Самарқандга келиши шарафига шаҳар меҳнаткашлари томонидан уюштирилган байрам пафосини кўрсатишга ҳаракат қилган, лекин у ишонарли чиқмаган. Асарда озод халқ эркинлиги, шод-хуррамлиги сезилмайди. Л. Абдуллаевнинг «Биринчи квадрат» полотносида ҳам бундай камчилик бор. Суратда колхоз даласида бир гуруҳ колхозчилар янги усул билан пахта майдонини квадратларга бўлмоқда.

Асар композицион мустақил тузилган, лекин ранг яхши берилмаганидан, у рангли плакатга ўхшаб чиққан. Асарнинг бундай чиқишига авторнинг бир неча йилдан бери ижодий маҳоратни такомиллаштиришга интилмаганлиги сабаб бўлган. А. Абдуллаевнинг «Ҳиндистон серияси»даги бир неча портретлари ҳам муваффақиятсиз чиққан асарлар жумласидандир.

Тасвирий санъатнинг энг йирик соҳаси — монументал санъатнинг ҳам орқада қолиб кетаётганлигини қайд этмасдан илож йўқ.

Монументал санъат турли воситалар орқали халқ турмушининг энг муҳим томонларини акс эттиришда катта имкониятларга эга. Шунга қарамасдан бу санъат ҳозирги вақтда рассомлар союзининг ижодий ишида энг қолоқ соҳа бўлиб келаётир.

Монументал ва декоратив асарларнинг қўлланилмаётганлиги республикамизда малакали кадрлар йўқ деган гап эмас. Бундай қобилиятли кадрлар бор. Бундан бир неча йил илгари Москва, Ленинград ва бошқа махсус бадиий олий ўқув юртларини тамомлаган қобилиятли, малакали ёшлардан В. Соседов, А. Скрипников, А. Ган, В. Воликов каби рассомлар Тошкентга келган эди. Лекин Рассомлар союзи ва Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги ўз вақтида уларга ғамхўрлик қилмади, уларга эътиборсизлик билан қаради. Ана шунинг учун ҳам уларнинг кўпчилиги бошқа шаҳарларга кетиб қолишди. Бу аҳволни республикамизда нормал бир ҳол деб бўлмайди.

Республикамизда ҳозир кенг кўламда олиб борилаётган қурилишлар монументал ва декоратив санъат безаклари билан безатилиши керак. Архитекторлар ва рассомлар союзлари яқиндан ҳамкорликда бўлиб, Ўзбекистон шароитида монументал тасвирий санъат проблемасини ижобий ҳал қилиши мумкин. Бунинг учун ҳамма шароит бор, албатта.

Ўзбекистон ССР тасвирий санъатида йирик саноат темаси ва илғор кишиларнинг образлари чуқур ва етарли даражада акс эттирилмаётир. Кейинги уч-тўрт йил мобайнида бу соҳада бирорта ҳам асар яратилгани йўқ. Бундан ташқари колхоз қишлоғининг ҳаёти ҳам суст акс эттирилаётир.

Республикамизнинг кўпчилик рассомлари колхоз қишлоғининг ташқи тасвирига берилиб кетиб, унинг ичига кириб бормаётирлар, ундаги қизғин меҳнатни, курашни кўрмаётирлар.

Кейинги вақтда рассомлар союзи рассомларнинг шахсий ишлар кўргазмасини, ёш рассомларнинг ёз мавсумида ишлаган этюд, пейзаж ва картиналари кўргазмасини тез-тез ташкил этиб турадиган бўлди. 1956-1957 йиллари В. И. Уфимцев, И. Новиков, А. Иванов, Н. Кашина, В. Кайдалов каби рассомларнинг шахсий ишлар кўргазмаси ташкил этилди. Бу кўргазмалар рассомлар, санъат арбоблари ва кенг тамошабинлар иштироки билан муҳокама қилинди. Лекин бу муҳокамалар сифатли ўтмади. Чунки кўргазмалар тўғрисида жиддий мулоҳаза юритилмади, асарлар мутахассислар томонидан чуқур анализ қилинмади. Айрим санъатшунослар кўргазма тўғрисида бўш, информацион мақола билан чекланиб қолишди.

Рассомлар союзининг танқид секцияси (раиси М. Мюнц) ҳалигача ўз ишини жонлантиргани йўқ. Секция аъзолари шу вақтгача рассомлар яратган асарларнинг бирортасини ҳам секцияда муҳокама қилмади. Секция йиғилиши ҳам аҳён-аҳёндагина ўтказилмоқда.

Республика тасвирий санъатида ўтмиш қолдиқларини фош қилувчи сатирик асарлар ҳам ҳали йўқ даражада.

Ўзбекистон совет Рассомлари союзининг ташкилий комитети ёш рассомларнинг билимларини ошириш, уларнинг ижодий ўсишларини таъминлаш ишлари билан жиддий шуғулланиши керак. Айниқса ёш ўзбек рассомларини тарбиялаш иши қониқарли олиб борилиши зарур.

Маълумки, ёш рассомларнинг ижодий ўсиши республикада тасвирий санъатни ривожлантиришда катта роль ўйнайди. Шунинг учун ҳам ёш рассомлар тайёрлаш, маҳаллий кадрлар ҳақида ғамхўрлик қилиш, уларнинг ижодий ўсишига амалий ёрдам бериш Ўзбекистон ССР Маданият министрлигининг диққат марказида бўлиши керак.

Совет кишиларининг ҳаётини, уларнинг фидокорона меҳнатини тасвирий санъатда ҳаққоний акс эттириш — республика рассомларининг, ҳайкалтарошларининг, ўймакорларининг шарафли бурчидир. Булар 1958 йилда бўладиган декададагина эмас, балки келгусида бўладиган виставкаларда ҳам муваффақият қозонишга замин яратади.

Т. ОДИЛБЕКОВ,
С. РАҲИМОВ.

Румыния Халқ Республикаси. Бухарестдаги «Виктория» заводида маккажўхори экадиган ва ўғит сепадиган янги типдаги машинанинг конструкцияси ишлаб чиқилди. **Суратда:** қишлоқ хўжалик машиналарининг янги партияси жойларга жўнатилиш олдидан кўрикдан ўтказилаётир.

Аджерпрес фотоси.

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг XII сессияси

24 сентябрдаги кундузги мажлис

НЬЮ-ЙОРК, 25 сентябрь. (ТАСС). Бош Ассамблеянинг кеча кундузги мажлисининг бошида умумий сиёсий дискуссия давом қилди. Доминикан республикаси ва Чехословакия вакиллари сўзга чиқди.

Чехословакия делегациясининг бошлиғи ташқи ишлар министри Вацлав Давид айтдики, Англия вакили Ллойднинг ва бошқа делегатларнинг НАТОга қўй терисини кийинтиришга уринишлари, айниқса Ғарбий Германияни тинчликсевар мамлакатларга қарши атом уруши плацдармига айлантирмоқ учун зўр бериб ҳаракат қилинаётган бир пайтда, бу ҳарбий блокнинг агрессив характерини яшириб қола олмайди.

В. Давид Яқин Шарқдаги аҳволга тўхталиб, бу районда давом қилаётган хавфни империалистик давлатларнинг кирдикорлари вужудга келтирмоқда, деб таъкидлади. У, Даллес ва Ллойднинг Яқин Шарқдаги кескинлик учун айбни Совет Иттифоқига тўнкашга уринганликларини мунофиқлик деб айтди. В. Давид Совет Иттифоқининг Яқин Шарқда тинчлик ва хавфсизликни таъминлашга қаратилган таклифларини қувватлади.

Танаффусдан кейин Ассамблея Бирлашган Миллатлар Ташкилотида Хитойнинг вакиллик қилиши масаласини яна муҳокама қилишга киришди.

Америка делегацияси Хитойнинг вакиллик қилиши масаласини муҳокама қилдирмасликка уринганлигига қарамай, бу масала Ассамблеянинг ялпи мажлисларида икки кундан бери муҳокама қилинмоқда. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти аъзоларининг ҳозирча учдан бир қисми бу масалани сессия кун тартибига киритиш керак, деб айтганлиги Америка делегациясини ўлгудек ғазаблантирмоқда.

Белоруссия ССР ташқи ишлар министри К. В. Киселев Бош Ассамблеяни Ҳиндистон делегацияси киритган таклифга жуда жиддий қарашга чақирди.

Рўй берган бу аҳволнинг адолатли ва қонуний аҳвол эмаслиги ҳаммага очиқ кўриниб турибди. Шунга қарамай, Қўшма Штатлар бошчилигидаги ва унинг раҳбарлигидаги бир группа мамлакатлар Хитой Халқ Республикасининг Бирлашган Миллатлар Ташкилотидаги шак-шубҳасиз бўлган ҳуқуқларини дарҳол тиклашга қаршилик кўрсатиб келмоқдалар.

Белоруссия ССР делегати, Хитой Халқ Республикасининг Бирлашган Миллатлар Ташкилотидаги қонуний ҳуқуқларини тиклашга қаршилик қилиш тинчликни ва халқлар хавфсизлигини янада мустаҳкамлаш манфаатларига зид бўлиб тушаётганлигини уқтириб ўтди. Хитой халқини камситиш, деди пировардида К. В. Киселев, ташкилотимиз учун жиддий оқибатларни келтириб чиқаради.

Эфиопия вакили Дересс, менинг делегациям Ҳиндистон таклифини ёқлаб овоз беради, деди. Хитойнинг вакиллик қилиши масаласини муҳокама қилишдан бош тортиш, деди у, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг обрўсига путур етказади.

Венгрия вакили Эндре Шик Ҳиндистон таклифини батамом қувватлади.

Непал делегати, биз тинч-тотув яшаш принципларига амал қилиб ва Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг обрўсини қадрлаб, Ҳиндистон таклифини қувватлаймиз, деди.

Болгария вакили М. Тарабанов, Америка делегацияси АҚШнинг бу масаладаги позициясини оқлай оладиган ҳеч қандай далиллари бўлмаганлиги учун Хитойнинг вакиллик қилиши тўғрисидаги масалани муҳокама қилдиришни истамаётир, деб таъкидлаб, АҚШнинг найрангларини қоралади.

Перу, Малайя ва Гватемала вакиллари, Ассамблея Хитойнинг вакиллик қилиши масаласини бу сессияда муҳокама қилмасин, деб Қўшма Штатларнинг зўри билан Бош комитет томонидан қилинган тавсияни ёқлаб чиқдилар.

Дискуссиянинг охирида Ҳиндистон вакили Кришна Менон сўзга чиқди. У, «Бирлашган Миллатлар Ташкилотида Хитойнинг вакиллик қилиши тўғрисида» деган моддани кун тартибига киритишга доир музокаралар процедурани муҳокама қилиш доирасидан чиқиб, масаланинг моҳиятини муҳокама қилишга айланиб кетди, деди. Мана шунинг ўзи, деди у, бу масаланинг Ассамблея кун тартибига киритилиб, кенг ва тўла равишда муҳокама қилиниши лозим бўлиб қолган даражада етилганлигини яна бир марта кўрсатади.

Менон Англия делегациясининг муҳокама қилинаётган масаладаги позицияси мантиқий эмаслигини кўрсатиб ўтди. Англия Хитой Халқ Республикасини таниган ва у билан дипломатик муносабатлар ўрнатган давлатдир. Англия ҳукумати Хитойнинг Бирлашган Миллатлар Ташкилотида вакиллик қилиши масаласи ҳал этилиши лозимлигини тан олмоқдаю, лекин айни вақтда бу масалани шу сессияда ҳал қилишдан бош тортмоқда.

Хитойнинг вакиллик қилиши масаласи, деб давом қилди Менон, фақат Бош Ассамблеядагина кўтарилаётгани йўқ. Бу масала ҳамма жойда, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг ҳамма органларида кўтарилмоқда. Шундай бўлиши ҳам тамомила табиийдир, чунки катта таъсирга ва кенг халқаро алоқаларга эга бўлган ҳамда жаҳоннинг энг катта мамлакатларидан бири бўлган мамлакатни қатнаштирмай туриб, энг муҳим халқаро масалаларни ҳал қилиб бўлмайди.

Менон Ҳиндистон таклиф қилаётган моддани кун тартибига киритишни қистаб, мен Хитой ҳукуматини танишни ҳамма делегатлардан талаб қилаётганим йўқ, деб тушунтирди. Хитой ҳукуматини таниш ҳар бир ҳукуматнинг ўз ишидир. Лекин халқаро муносабатларда Хитойнинг катта роль ўйнаётганлигини назар-эътиборга олмаслик мумкин эмас. Шу сабабли, Бирлашган Миллатлар Ташкилотида Хитойнинг вакиллик қилиши тўғрисидаги масала муҳокама этилиши лозим. Хитой жаҳоннинг ҳамма қитъаларидаги 60 дан кўпроқ мамлакат билан иқтисодий алоқа қилиб турибди. Модомики шундай экан, бу масалани Бирлашган Миллатлар Ташкилотида муҳокама қилишдан қандай қилиб бош тортиб бўлади. Хитой давлат сифатида яшаб келди, яшаб турибди ва яшай беради. Хитойнинг кўп минг йиллик тарихида ҳеч бир ҳукумат халқ орасида Хитой Халқ Республикасининг ҳозирги ҳукумати сингари обрўга эга бўлмаган эди. Шу ҳукумат ва фақат шу ҳукуматгина Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Уставидаги мажбуриятларни бажармоқ учун зарур шарт-шароитларнинг ҳаммасига эгадир. Шу сабабли, Бирлашган Миллатлар Ташкилотида Хитойнинг вакиллик қилиши масаласини ҳал этишни йилдан-йилга чўзиб юриш ярамайди.

Менон айтдики, менинг делегациям Бош комитет тавсиясига қўшилган биринчи тузатишнигина қабул қилишни талаб этади. Бу тузатишда «муҳокама қилинмасин» деган сўзлар «муҳокама қилинсин» деган сўзлар билан алмаштирилган ва шу тариқа Ҳиндистоннинг бу масаладаги биринчи таклифини тиклайди.

АҚШ делегати Лодж дискуссияда иккинчи марта сўзга чиқиб, Хитой Халқ Республикаси тинчликсевар давлат эмас, деб даъво қилди. Шу билан бирга, у мунофиқлик қилиб, ўзини «Хитой халқининг дўстиман» деб айтди.

Сўнгра, Ҳиндистон таклиф қилган тузатиш овозга қўйилди. Бу тузатишни ёқлаб 29 овоз берилди (Афғонистон, Албания, Болгария, Бирма, Белоруссия ССР, Камбоджа, Цейлон, Чехословакия, Дания, Миср, Эфиопия, Финляндия, Гана, Венгрия, Ҳиндистон, Индонезия, Ирландия, Марокаш, Непал, Норвегия, Польша, Румыния, Судан, Швеция, Сурия, Украина ССР, Совет Иттифоқи, Яман, Югославия). Бу тузатиш овозга қўйилганида 9 делегация (Греция, Исроил, Лаос, Ливия, Мексика, Покистон, Португалия, Саудия Арабистони, Тунис) бетараф бўлиб қолди. Ҳиндистон киритган тузатиш 43 овоз билан, шу жумладан АҚШ, Англия, Франция, Канада, Латин Америкасидаги 19 мамлакат, шунингдек НАТО, СЕАТО ва Бағдод пакти агрессив блокларига кирган кўпчилик мамлакатларнинг овози билан рад қилинди.

Ассамблея Бош комитетнинг Қўшма Штатлар зўри билан қилган тавсиясини 47 овоз билан қабул қилди. Бу тавсияга қарши Ҳиндистон киритган тузатишни ёқлаб овоз берган делегациялардан Эфиопия ва Камбоджадан ташқари 27 делегация овоз берди. Овозга қўйиш вақтида етти делегация (Камбоджа, Исроил, Лаос, Покистон, Португалия, Саудия Арабистони, Тунис) бетараф бўлиб қолди.

Шундай қилиб, АҚШ ва ўз жиловини АҚШга бериб қўйган делегациялар Бирлашган Миллатлар Ташкилотида Хитойнинг вакиллик қилиши масаласини бу сафар ҳам ҳал эттирмадилар. Бунинг учун улар овоз бериш машинасидан ҳамда ўзларига қарам мамлакатларга тазйиқ ўтказишнинг ҳамма воситаларидангина фойдаланиб қолмасдан, шу билан бирга, процедура найрангини ҳам ишлатдилар.

Америка Қўшма Штатлари. Литл Рокдаги Марказий Олий мактаб биноси олдига ўқишнинг биринчи кунида Миллий Гвардия солдатларидан бир группаси жойлашиб олди. Мактабга фақат оқ танли ўқувчиларгина кираолди. Негрлар эса мактабдан ташқарида қолдилар. Орадан бир неча кун ўтгач Миллий гвардия отряди олиб кетилди. Аммо мактаб совети негр ўғил ва қизларига мактаб остонасига оёқ босишга ижозат бермади. **Суратда:** Литл Рокдаги мактаб биноси олдида.

КПССНИНГ КЕКСА АЪЗОЛАРИ ВЕНГРИЯ ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИГА ЖЎНАБ КЕТДИ

КПССнинг бир группа кекса аъзолари Венгрия социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг таклифига биноан, 25 сентябрда Москвадан Будапештга жўнаб кетди.

Бу кекса коммунистлар Венгрия революцион ҳаракати ветеранларидан бир группасининг шу йил май ойида Совет Иттифоқига келиб кетганликларига жавобан Венгрия Халқ Республикасига визит қилиб борадилар.

КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Партия контроли комитети раисининг ўринбосари И. П. Бойцов бошчилигидаги бу группа составида П. А. Бляхин, А. Н. Бичкова, В. П. Виноградов, Г. П. Енакиев, С. М. Максимов, П. П. Плесумс, Ф. Н. Сизранкин ва С. К. Эули-Куридзелар бор.

Киев вокзалида кекса коммунистларни КПСС Марказий Комитети аппаратининг масъул ходимлари, шунингдек Венгрия Халқ Республикасининг СССРдаги элчихонасининг савдо кенгашчиси Ш. Грейнер, элчихонанинг биринчи секретари Л. Рошта ва элчихонанинг ҳарбий атташеси полковник В. Колтаи кузатиб қолдилар. (ТАСС).

Москва ва Ленинграднинг кекса коммунистлари Чехословакияга жўнаб кетдилар

Москва ва Ленинграднинг бир группа кекса коммунистлари 25 сентябрда «ТУ-104» самолётида Москвадан Прагага учиб кетдилар. Бу группани Чехословакия-Совет дўстлиги иттифоқи таклиф қилган.

Группа составида А. С. Карпова (группа бошлиғи), Т. С. Кривов, Л. А. Фотиева, П. П. Александров, И. И. Никитин, С. С. Смирнов, П. И. Черноусов, И. Е. Блинов ва С. В. Кудрявцевлар бор.

КПССнинг кекса аъзолари Чехословакияда Улуғ Октябрь социалистик революциясининг қирқ йиллигига бағишлаб ўтказиладиган тадбирларда қатнашадилар. (ТАСС).

Чехословакияда биринчи атом реактори ишга туширилди

ПРАГА, 25 сентябрь. (ТАСС). Чехословакия телеграф агентлиги хабар беради: Чехословакияда қурилган биринчи атом реактори Прага яқинидаги Гусинце-Ржежи деган жойда 25 сентябрга ўтар кечаси ишга туширилди. Реактор учун керакли ускуналарни Совет Иттифоқи етказиб берди. Совет мутахассислари реакторни монтаж қилишда чехословак техникларига ва бинокорларига ҳам ёрдамлашдилар.

Чехословакия атом реактори 2 минг киловатт қувватга эга. Бу реактор бир қанча илмий муассасалар учун ҳамда амалий қўлланиш учун изотоплар ишлаб чиқаришни таъминлайди.

Ҳозирги вақтда Чехословакия Фанлар академияси ядро физикаси институти учун циклотрон ва бошқа бир қанча объектларни қуриш давом эттирилмоқда.

Болгария ҳукумат делегациясининг КХДРда бўлиши

ПХЕНЬЯН, 25 сентябрь. (ТАСС). Бугун бу ерда КХДР ҳукумат раҳбарлари билан Болгария Халқ Республикаси ҳукумат делегацияси ўртасида музокаралар бўлди.

Музокаралар дўстлик ва ҳамжиҳатлик руҳида ўтди. Бу музокаралар вақтида ҳар иккала давлатни қизиқтираётган ҳозирги халқаро масалалар юзасидан, шунингдек социалистик лагерь мамлакатлари ўртасида дўстликни ва ҳамжиҳатликни мустаҳкамлаш ҳамда ривожлантириш билан, КХДР ва Болгария ўртасидаги мавжуд ҳамкорлик муносабатларини янада ривожлантириш билан боғлиқ бўлган масалалар юзасидан кенг фикр олишув бўлди.

Кечқурун Болгария ҳукумат делегацияси Хамхинга жўнаб кетди.

ФУДЗИЯМАНИНГ ВАШИНГТОНДАГИ МУЗОКАРАЛАРИГА ДОИР

НЬЮ-ЙОРК, 25 сентябрь. (ТАСС). Япония ташқи ишлар министри Фудзияманинг АҚШ давлат секретари Даллес, савдо министри Уикс, қишлоқ хўжалик министри Венсон ва мудофаа министри Вильсон билан икки кундан бери Вашингтонда олиб бораётган музокаралари бугун тамом бўлди. Музокаралар вақтида Япония-Америка муносабатларига доир талай масалалар, жумладан, атом ва водород қуроли синовларини тўхтатиш ва бу қуролни тақиқлаш, Бонин ва Окинава оролларини Японияга қайтариш, Японияниng АҚШ билан қилаётган савдосидаги чеклашлар, Хитой Халқ Республикаси билан савдо қилишдаги эмбарго, Шарқи-Жанубий Осиё мамлакатларига ёрдам деб аталган америка программасида Японияниng қатнашувчи, Америка қўшинларини Япониядан олиб чиқиб кетиш масалалари ва бошқа масалалар муҳокама қилинди.

Бироқ, матбуот хабарларидан маълум бўлишича, шу масалаларнинг биронтаси ҳам ижобий ҳал қилинган эмас.

Қўшма Штатлар ялпи қирғин қуролини қўлланиш натижасида вужудга келган ҳамма даҳшатларни бошидан кечирган япон халқининг ядро қуроли синовларини тўхтатиш ва бу қуролни тақиқлаш тўғрисидаги талабларини назар-эътиборга олмади.

Қўшма Штатлар Японияниng, Эниветок маржон оролида (Маршалл ороллари) 1958 йил апрель ойида ўтказилмоқчи бўлган, Япония кемаларининг денгиз йўлларида қатновини чеклаб қўйиб, Япония экономикасининг ҳаётий муҳим тармоғи бўлган балиқчилик саноатига зарар етказадиган, японларнинг ҳаётига хавф туғдирувчи радиоактив ёғинларини кўпайтирадиган термоядро қуроли синовларини АҚШ ўтказмасин, деган илтимосини рад қилди.

АҚШ Япония жамоатчилигининг америкаликлар томонидан иккинчи жаҳон уруши вақтида оккупация қилиб олинган Бонин ва Окинава оролларини қайтариб бериш тўғрисидаги талабини ҳам маъқуллашдан бош тортди. АҚШ ҳатто, ўша вақтдаги Япония ҳукумати иккинчи жаҳон уруши даврида Бонин оролидан кўчириб юборган 7 минг японни шу оролга қайтариш тўғрисида Японияниng илтимосини қондиришга ҳам рози бўлмади.

Япония-Америка савдоси масалаларига тааллуқли музокаралар ҳам натижасиз бўлиб чиқди. Маълумки, кейинги вақтларда америка саноатчилари америка моллари билан муваффақиятли равишда рақобат қилаётган япон молларини АҚШга келтириб сотишни чеклаб қўйишни талаб этмоқдалар.

Шу йил август ойининг охирида АҚШ бир қанча япон молларидан (ип ва жун газламалар, сунъий ва табиий ипак, фотоаппаратлар ва ва бошқа моллардан) олинадиган пошлиналарни ошириб қўйган.

АҚШ Японияниng Хитой Халқ Республикаси билан савдосини кенгайтиришга тўсқинлик қилиш билан бир вақтда, Япония молларини АҚШга киритишни чеклаб қўйишга интилиб, бу билан Япония экономикасига қаттиқ зарар етказмоқда.

АҚШнинг америка қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етказиб бериш соҳасидаги камситувчи тадбирлари тўғрисида ҳам битимга келинмади. Жумладан, Япония шу маҳсулотларни Япония кемаларида ташиб келтиришни кўпайтиришга муваффақ бўла олмади.

Фудзияманинг Вашингтонда олиб борган музокаралари Япония учун натижасиз бўлиб чиққанлиги, деб ёзади «Нью-Йорк таймс» газетаси, Даллес Япония ташқи ишлар министри томонидан муҳокамага қўйилган масалаларга доир «ҳеч қандай ваъда бермаганлигини» кўрсатади.

ФРАНЦИЯ МИЛЛАТ МАЖЛИСИДА

ПАРИЖ, 25 сентябрь. (ТАСС). Бугун Франция Миллат мажлиси Жазоирнинг маъмурий-сиёсий тузилиши тўғрисидаги ҳукумат қонун проектини муҳокама қилишга киришди.

Ички ишлар комиссиясининг докладчиси Ганьер айтдики, комиссия қонун проектини 20 соат муҳокама қилиб, айрим моддаларни муҳокама қилиш вақтида туғилган катта зиддиятлар сабабли ҳеч қандай хулосага кела олмади.

Шу сабабли, Миллат мажлисидаги мунозаралар ҳукумат тақдим қилган қонун проектининг тексти асосида олиб борилади.

Мажлис бошланиши билан мунозараларни кейинга қолдириш тўғрисида коммунистик группа томонидан киритилган резолюция овозга қўйилди. Бу резолюция ҳукуматга Жазоир халқининг вакиллари билан музокаралар бошлашни ҳам таклиф қилади. Бу резолюцияни киритиш билан коммунистик группа қонун проектида баён этилган Жазоирнинг «янги статути» Жазоир вакилларининг иштирокисиз ишлаб чиқилганлигига қарши норозилик билдирди. Аммо бу резолюция кўпчилик овоз билан рад этилди.

Мунозаралар давом этмоқда.

Бугун министрлар советининг мажлиси бўлди. Бу мажлисда ҳукумат бошлиғига, агар зарур бўлиб қолса, ҳукуматга ишонч билдириш масаласини қўйишга ижозат берилди.

«ФРАНЦИЯ — СССР» ЖАМИЯТИНИНГ ДЕЛЕГАЦИЯСИ ТОШКЕНТГА КЕЛДИ

СССР архитекторлар союзининг таклифига мувофиқ Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган «Франция — СССР» жамияти делегацияси 26 сентябрда Москвадан Тошкентга келди. Делегацияга жамият миллий архитектура секциясининг секретари Андрэ Брисэ жаноблари бошчилик қилмоқда. Делегация составида Француз архитекторларидан олти киши бор.

Тошкент аэродромида Франциядан келган меҳмонларни Ўзбекистон архитекторлар союзи правлениесининг раиси М. С. Бўлатов, чет мамлакатлар билан маданий алоқа қилувчи Ўзбекистон жамияти правлениеси раисининг ўринбосари Б. Ф. Саидов, Тошкент архитектура жамоатчилиги вакиллари кутиб олдилар.

Француз делегациясининг аъзолари Ўзбекистонда шаҳар ва қишлоқ қурилиши билан, тарихий ёдгорликлар билан танишадилар.

(ЎзТАГ).

Сергей СМИРНОВ.

Брест қалъаси қаҳрамонларини излаб

«Шундан кейин, — деди яна Воронович, гапида давом этиб, — гитлерчи офицерлар кишини ғоятда таажжубга соладиган бу тенгсиз мардлик, букилмас ирода, зўр сабот ва матонат намуналарини кўрсатган совет майорини бир марта бўлса ҳам ўз кўзи билан кўриб кетиш учун, уч-тўрт кун давомида Брестдан лагерга атайлаб қатнаб турди...»

Бироқ доктор бу қаҳрамоннинг фамилиясини эсидан чиқариб қўйибди. Мен бунга қўлимдаги рўйхатни ўқиб бердим. Коломиец билан қилган суҳбатим чоғи қандай ҳолат рўй берган бўлса, бу гал ҳам худди шу нарса такрорланди.

— Бўлди, эсимга тушди! Майорнинг фамилияси Гаврилов эди! — деди у қатъий ишонч билан.

— У қанча вақт лагерда бўлди?

— Бир неча кундан кейин, мени бошқа лагерга олиб кетиб қолишди. Шу-шу бўлиб, Мен Гаврилов тўғрисида ҳеч нарса эшитганим йўқ...

Брестдан қайтиб келганимдан кейин, мен Москвада, Ногатинская касалхонасида ишлайдиган доктор И. К. Маховенкони ва Ленинградда ишлайдиган доктор Ю. В. Петровни излаб топдим. Буларнинг иккови ҳам 1941 йили худди ана шу Воронович ишлаган лагерь госпиталида врач бўлиб ишлаган экан. Иккови ҳам менга Вороновичнинг айтганларини ва майорнинг фамилияси Гаврилов эканини тўла тасдиқлаб берди. Булар Вороновичдан кейин ҳам анча вақт шу лагерда бўлган: Гавриловнинг кейинроқ бориб соғайиб кетганини ва ҳатто суянчиқсиз ўзи юра бошлаганини эслайди. Маховенко билан Петров, Гаврилов бир оз бўлса ҳам ўзини-ўзи ўнглаб олсин, деган мақсадда, уни ошхонага ишга жойлаштиришади 1942 йилнинг баҳорига келиб, лагерь йўқ қилинади ва шундан кейин улар Гавриловни йўқотиб қўйишади.

Шундан кейин мен яна собиқ 44-ўқчи полк командири майор Гавриловнинг изига тушдим. Менда, қандайдир, балки у тирикдир, урушдан кейин асирликдан қайтиб келгандир, деган умид пайдо бўлди. Бироқ, уни излаш учун исми билан отасининг отини билиш керак эди, аммо буни на Коломиец, на Маховенко ва на Петровлар билишар эди.

Мен Бош штабга мурожаат қилиб, ҳарбий архивлардан урушга қадар Брест қалъасида бўлган ҳарбий қисмлар командирларининг рўйхатини топиб беришларини илтимос қилдим. Ниҳоят, кейин, ана шундай рўйхатлардан бирини топишга муваффақ бўлдиқ ва ундан майор Гавриловнинг фамилияси чиқди. Қарасак, майор Гавриловнинг исми-шарифи Петр Михайлович бўлиб, 1900 йилда туғилган экан. Шундан кейин мен яна ўша полковник И. М. Конопихинга телефон қилдим. Орадан бир ҳафта ўтгач, унинг берган ёрдами туфайли, майор Гавриловнинг шахсий дафтари топилди. Сўнгра мен Конопихиннинг олдига келиб, шахсий дафтарни бошдан-оёқ ўқиб чиқдим ва ундан қуйидаги ҳақиқатларни билиб олдим. Петр Михайлович Гаврилов 1918 йилдан буён армия сафида хизмат қилиб келар экан. У Колчак билан Деникин армиясига ҳамда Кавказдаги оқ бандаларга қарши олиб борилган курашларда қатнашади. 1922 йили Коммунистик партия сафига қабул қилинади. П. М. Гаврилов гражданлар урушидан кейин узоқ вақт Краснодарда яшайди ва у ердаги турли хил ҳарбий қисмларга қўмондонлик қилади. Кейинроқ бориб Москвадаги ҳарбий академияни тамомлайди. Сўнгра 44-ўқчи полкнинг командири этиб тайинланади ва шу полк билан бирга Брест қалъасига келади. Кейин унинг шахсий дафтари тағин шундай деб ёзилиб қўйилибди: «1941 йилнинг 23 июли куни Брест шаҳари районида асир олинган». Бу ҳақиқатан ҳам урушнинг нақ ўттиз иккинчи куни бўлиб, врачларнинг менга айтган гапларига мутлақо тўғри келар эди. Бундан ташқари, дафтарда яна шундай белги бор эди: «Асирликдан 1945 йилнинг май ойида озод қилинган». Ундан ҳам тубанроқда эса: «Краснодар шаҳар, Қизил гвардиячи район ҳарбий комиссариати» деб ёзиб қўйилибди.

Шундай қилиб, мен майор Петр Михайлович Гавриловнинг ҳаёт эканини аниқладим. Краснодар шаҳарида яшовчи собиқ Брест қалъаси мудофаасининг иштирокчиси токарь Анатолий Бессонов менга Гавриловнинг адресини топиб беришга ёрдам қилди. Мен Гаврилов билан хат ёзиша бошладим. Кейин Краснодарга келдим. У менга бошидан ўтган бутун кечинмаларини батафсил сўзлаб берди.

Гитлерчилар Шарқий қўрғонга шиддатли ҳужум қилиб, уни қарийб батамом босиб олганларидан кейин, Гаврилов билан яна бир жангчи яширин ер ости пана жойга беркиниб олади ва гитлерчиларнинг қўрғон атрофидан кетишларини пойлаб, бир неча кун давомида у ерда яшириниб ётади. Кейин маълум бўлишича, яна талай жангчилар худди шу хилда жон сақлаб қолган экан. Уларнинг қўлида борийўғи тўртта пулемёт билан бир озгина милтиқ бўлади. Қаҳрамонлар кейин яна Шарқий қўрғон тупроқ кўтармаларига жойлашиб олади ва гитлерчилар то бу ерга зўр куч билан келиб, уни иккинчи марта босиб олганларига қадар, улар қўрғонни бир неча кун давомида мудофаа қилиб, ўз қўлларида ушлаб туради. Иккинчи тўқнашувдан кейин, уч киши: Гаврилов билан яна иккита жангчи омон қолади ва бу уччови тағин ҳалиги ер ости пана жойга яшириниб олади. Қош қораяди. Қоронғуда гитлерчилар казематларда тинтув ўтказишга кўрқади. Шундан кейин улар қўрғон атрофини ўраб олиб, гулхан ёқишади ва эрталабгача шу гулхан теварагида тунашади.

Майор билан жангчилар душман қуршовидан чиқиб қочишга қарор қилади. Улар уччаласи гапни бир жойга қўйиб, Гавриловнинг буйруғи билан гулхан атрофида уймалашиб ўтирган солдатларга устма-уст граната улоқтирмоқчи ва шундан кейин уччови уч томонга: бири—жанубга, иккинчиси—шарққа, Гаврилов эса ғарбга қараб қочмоқчи бўлади.

Сўнгги дафъа командир билан жангчилар бир-бирлари билан қучоқлашиб кўришади ва: қайси биримизнинг бахтимиз ёр бўлиб, омон қолсак, Беловежская тўқайи ўрмонидаги партизанлар бўлинмасига бориб қўшиламиз, деб ваъдалашади... Гаврилов буйруқ беради. Уччаласи душман устига граната улоқтириб, уч томонга қараб уриб қолишади.

Душман солдатлари Гавриловнинг кетидан қува бошлайди, бир неча бор ўқ узади, аммо у қочиб қутилишга муваффақ бўлади. Шундан кейин Гаврилов ҳамма ёқни қуршаб олган гитлерчиларнинг қалъани қачон қамалдан бўшатишларини пойлаб, қалъа ташқарисидаги тупроқ кўтарма казематларидан бирида бир ҳафтадан ортиқроқ яшириниб ётади ва: эҳтимол, шундан кейингина партизанлар бўлинмаси ҳаракат қилаётган Беловежская тўқайидаги ўрмонга чиқиб олиш мумкин бўлар, деб ўйлайди.

У бир неча кун давомида бутунлай оч қолади. Кейин бориб шу яқин атрофдаги бир отхонадан отларга бериш учун ем, похол ва яна қандайдир донлардан янчиб тайёрланган аралаш ем топиб келади. Бир ҳафта давомида Гаврилов ана шу отлар учун махсус тайёрланган аралаш емни еб тирикчилик қилади. Кечалари эса бир амаллаб қалъа айланма канали бўйига чиқиб, чуқурчада туриб қолган қўланса сувдан ичиб юради. Кўп ўтмай унинг ошқозони ишдан чиқади. Оғриқнинг зўридан Гаврилов ўзини йўқотиб қўяди. Чамаси, унинг инграган товуши душманлар қулоғига чалиниб қолади...

(ДАВОМИ БОР)

(Боши газетанинг 4, 7, 12, 14, 18, 20, 22 ва 25 сентябрь сонларида).

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

ТЕАТРЛАРДА:

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 27/IX да **Оғриқ тишлар**, 28/IX да **Чин муҳаббат**.

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 27/IX да **Флория Тоска**, 28/IX да **Тоҳир ва Зуҳра**.

КИНОТЕАТРЛАРДА

«ЁШ ГВАРДИЯ», «ЎЗБЕКИСТОН» — кундуз ва кечқурун янги киноповесть **Боши очиқ**.

«ИСКРА» (қишки) — эрталаб соат 9 дан кеч 7-10 минутгача ва кеч 9 дан 11 гача **Боши очиқ**, кеч 8 да **Улар йўлда учрашдилар**.

КАФАНОВ номли — кеч соат 8 яримда **Боши очиқ**, кеч 10 яримда **Улар йўлда учрашдилар**.

«САЛЮТ» — **Координатлари номаълум**.

Ҳамза номли театрнинг ёзги биносида

30 сентябрь

Ўзбек давлат филармонияси

АШУЛА ВА РАҚС АНСАМБЛИНИНГ

2 бўлимда

КАТТА КОНЦЕРТИ

Концертда Ўзбекистон ССР халқ артисти **Мукаррама Турғунбоева** қатнашади.

Программада: ўзбек, хоразм, рус, уйғур, тожик, қорақалпоқ ва ҳинд халқларининг ашула, рақс ва музикалари.

Программани **М. Қориев** олиб боради.

Концерт кеч соат 8 яримда бошланади. Билетлар кундуз соат 4 дан сотилади.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси № 34. РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 26334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 136. Пропаганда бўлими — 136. Совет қурилиши бўлими — 132. Маданият бўлими — 132. Адабиёт ва санъат бўлими — 29040. Қишлоқ хўжалик бўлими — 135. Саноат ва транспорт бўлими — 132. Хатлар бўлими — 34048. Маҳаллий ахборот бўлими — 135. Секретариат — 34048. Эълонлар бўлими — 38142.

Р. 04990. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. № 1848.